

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

de offentlige Examinier

i

Nykjøbing Cathedralstole

1853

ved

G. P. Rosendahl,

Rector.

Nykjøbing.

Trykt i B. Laubs Enkes Officin.

OM
DEN KRITISKE BEHANDLING
AF
TEXTEN I NOGLE AF DEMOSTHENES' TALER.

Af
Mag. **Georg F. W. Lund,**
Overlærer.

Demosthenes er ligesom de øvrige attiske Talere først i den nyere Tid blevet Gjenstand for et grundigt Studium, og den kritiske Behandling af Texten har, som bekjendt, først ved *Immanuel Bekkers* paa en flittig og nøjagtig Sammenligning af mange og gode Haandskrifter byggede Recension naaet et Standpunkt, der svarer til de bedre Udgaver af andre græske Forfattere¹). Men uagtet Bekker næsten overalt udmærker sig ved Skarp-sindighed, og med en fin Takt vidste at træffe det rette og med Sprogets Aand og Forfatterens Ejendommelighed overensstemmende Udtryk, er Textkritikken dog bragt ikke lidet videre ved den af *Baiter* og *Sauppe* besør- gede ny Züricher-Udgave²), der væsenlig adskiller sig

¹) *Oratores Attici*, rec. *I. Bekker*, V Bind, Berl. og Oxford, 1823 fg., gjentaget flere Gange, ogsaa enkeltvis, f. Ex. *orationes Philippicæ* ed. 3tia, Berol. 1835. Hertil slutter sig *Bremi*: *Demosth. or. selectæ* (i *Jacobs* og *Rosts* *Bibl. Græc.*), sect. I (de filipp. Taler undtagen Talen om Freden) og sect. II (or. de corona), 1829-30; *Frot-scher* og *Funkhänels* Udg., *Dissen*: *Dem. orat. de corona*, 1837, o.s.v. Ligeledes *Schæfers* *Apparatus criticus et exegeticus ad Demosth.*, Tom. I-V, Lond. 1824-27, hvori *Reiskes* og de tidligere *Kommentarer* ere optagne.

²) *Oratores Attici*, rec. *Baiter* et *Sauppe*, Turici, p. prior 1839-43, p. posterior, 1850, 4to, hvortil de nyere Specialudgaver slutte sig: *Sauppe*, *Dem. or. selectæ* (egl. en ny Bearbejdelse af *Bremi*), Olynth. I-III; *Phil.* I, 1845. *Franke*, *Dem. or. Philipp. IX*, ed. 2 1850. *Westermann*, *Demosth. ausgew. Reden*, B. 1-3. 1850-52, hos os *Βεργιως: λόγοι επίλεκτοι*, 1846 (deri Olynth. I-III og de corona); desuden *Din-dorf* (sidst i den Teubnerske Samling) *Rüdiger*, *Doberenz*, o. a.

fra Bekkers Text derved, at den slutter sig langt nøjere til et bestemt Haandskrift. Det var nemlig enten ikke bestemt gaaet op for Bekker eller han havde ikke troet at burde anerkjende, at et Pariser Haandskrift (cod. Paris. Reg. n. 2934), som nu almindelig betegnes med Mærket Σ og som antages at være fra det 10de Aarhundrede, ikke alene maa anses for den paalideligste og nøjagtigste eksisterende Afskrift af Demosthenes' Taler, men ogsaa i sin oprindelige Skikkelse (a prima manu) indeholder en fra alle de andre Haandskrifter noget afvigende, navnlig kortere Textrecension, saa at denne Codex maa betragtes som Repræsentant for én Haandskriftfamilie, medens alle de andre bevarede maa henføres til en anden Familie. Da det nu ikke kan antages, selv om man ikke tager Hensyn til Haandskrifternes større eller mindre Ælde efter de ydre Kjendetegn, at denne kortere Form af Texten i den vistnok ældste Codex, hvilken Text allerede var de gamle Rhetorer og Grammatikere (Aristides, Harpokration) bekjendt, skulde være en Forkortelse af vulgata som den oprindelige, saadan som den findes i de øvrige Haandskrifter, maa disse følgelig betragtes som *interpolerede*. Det viser sig nemlig i Almindelighed og med forholdsvis faa Undtagelser, at alt hvad der er udeladt i Σ , for Meningens Skyld meget vel kan undværes, idet de øvrige Haandskrifters Tilføjelser i Reglen aldrig indeholde ny Tanker eller ny Kjendsgjæringer, men kun taleriske Til sætninger og udpyntende Forklaringer af det allerede sagte, eller Reminiscenser fra lignende Steder i andre demostheniske Taler, ligesom der jo ogsaa gives endel Efterligninger af Demosthenes' Taler, der gaa under hans Navn, men aabenbart ikke ere andet end Skolearbejder, sammensatte af lutter Centoner. Derfor har ogsaa den nyere

Kritik saa godt som enstemmig holdt sig til cod. Σ som Grundlag for Textbehandlingen, men enten med den i vor Tid ikke ualmindelige slaviske Ærefrygt for og Lydighed mod et enkelt udmærket Haandskrift, saa at man kun bestræble sig for at gjengive og forsvare alt hvad der findes deri, eller med Indrømmelse af, at selv de bedste Codices indeholde Fejl og Udeladelser, og derfor ikke kunne følges i ét og alt, men at man i mange Enkeltheder maa søge Hjælp i de andre Haandskrifter, eller endog tage Tilflugt til Gisning, hvor de diplomatiske Hjælpemidler ingen Udvej tilbyde. Det kan ikke nægtes, at Züricher-Udgaven er gaaet noget for vidt i den førstnævnte Retning; dens Efterlignere ere ikke sjælden gaaede endnu videre³⁾. Og lige saa naturligt og almindeligt ved Afskrifterne af de gamles Værker det er at træffe slige Tilsætninger, der enten ere gjorte med Flid eller ved et Tilfælde ere indkomne i Texten ved Randbemærkninger eller tilskrevne Parallelsteder og Forklaringer, lige saa unaturligt og stridende mod hvad der ellers er Tilfældet vilde det være, om den oprindelige Text ved en senere Haand havde lidt en saa gjennemgribende Forkortelse.

Intetsteds findes disse Interpolationer i den Mængde

³⁾ Jeg skal her ikke opholde mig ved at anføre mange Exempler, især da der ved de følgende enkelte Steders Behandling vil være Prøver nok. *Phil. β*, 1 har Σ i den bekjendte Talemaade *ὡς ἔπος εἰπέιν* udeladt *εἰπέιν*, uden Tvivl ved en ligefrem Unøjagtighed; men Dobrenz skriver da i sin Udg. (Halle, 1849, 2 Hft. S. 48) *ὡς ἔπος*, og forsvarer dette med en Bemærkning af Krüger, der angaar *ὡς (ἔπος) εἰπέιν*, idet han uden videre tilføjer: „also auch, wie hier, nur *ὡς ἔπος!* Saaledes Westermann *Ὀλυμπ. γ'*, 2 *σώσωμεν*, Dindorf og Franke *Ὀλυμπ. α'*, 7 *ἐκπολεμήσαι*, ligeledes *Ὀλυμπ. γ'*, 7, støttende sig paa Xen. Hell. V, 4, 20 og en temmelig usikker Ytring af Harpokration s. v. Smlgn. Steph. Thesaur. (ny Udg.) III, 545.

og Udstrækning som i den 3^{die} Tale mod Filip. Her er nemlig ikke, som ellers, Spørgsmaal om enkelte tilføjede Ord eller Udtryk, men hvert Öjeblik om hele Sætninger og større Stykker, saa at Talen ved deres Udeladelse bliver ikke lidet kortere end naar de tages med. Det største Indskud er § 6-7, men der gives ikke faa Stykker paa 4-6 Linier, og mange af mindre Omfang. — I visse Maader maa hertil ogsaa regnes alle de i Krands-talen indskudte Dokumenter, der ligeledes kun findes tilskrevne i Randen af Σ med en sildigere Skrift, men hvis Uægthed tillige og fornemmelig af indre Grunde tilstrækkelig er godtgjort (s. Tillæget i min Udg. af Demosth., 2^{den} Del, S. 213 fgg.).

Det er derfor meget at beklage, at vi endnu ikke besidde en aldeles fuldstændig og i alle Enkeltheder paalidelig Kollation af Σ , og dette Savn er oftere udtalt, f. Ex. af Funkhänel baade 1847 i Zeitschrift f. d. Alterthumswiss. Nr. 51 og nylig i det sidst udkomne Hæfte af Philologus (VII, 3, S. 569), hvor der ytres det Önske, at faa et Facsimile helst af Philippica tertia. Thi Züricher-Udgaven støtter sig paa Bekkers Angivelser af Varianterne, men at disse med Hensyn til Σ vel i Almindelighed og i Hovedsagen ere paalidelige, men dog ikke aldeles nøjagtige og fuldstændige, ses bedst af Frankes ny Udgave af de filippiske Taler, hvori der er benyttet to omhyggelige Kollationer, den ene af Dübner, den anden af Vömel (s. Frankes præfat., smlgn. Vörels Recension af denne Udg. i Zeitschr. f. Alterthumsw. X, 1852, Nr. 22 fg., S. 169-179). Disse to Kollationer, der med stor Nøjagtighed ere gjengivne af Franke, afvige noget fra hinanden, men dog kun i Ubetydeligheder; men navnlig den sidstnævnte synes at være saa nøjagtig

at den intet lader tilbage at ønske; og jeg har ved Udgivelsen af Krandstalen ofte savnet det Hjælpemiddel, som jeg i Frankes Udgave havde til de filippiske Taler, saa meget mere som Sauppe nu i en Række af Aar har ladet os vente paa sin bebudede Udgave af denne Tale, og Westermanns Udgave lader ikke lidet tilbage at ønske i Nøjagtighed.

Efter det her anførte vil man se, hvilken min Opgave har været med Hensyn til Texten i de af mig udgivne Taler af Demosthenes. Som Prøver paa, hvorledes jeg har behandlet Enkeltheder, maa de følgende Bemærkninger tjene, idet jeg fornemmelig skal holde mig til Omtalen af saadanne Steder, hvor jeg har troet at burde afvige fra Züricher-Udgaven eller, hvad der næsten er det samme, cod. Σ , navnlig nøjagtigt angive, hvor jeg har vovet paa egen Haand at foretage Textændringer, hvilket er sket paa nogle faa Steder i Krands-talen. Om enkelte Steder i denne Tale har jeg havt Lejlighed til at raadføre mig med min Ven, Prof. *Ussing*, hvem jeg ogsaa skylder adskilligt af hvad der henhører til den historiske Fortolkning af samme Tale. Det vilde imidlertid her føre mig for vidt, hvis jeg skulde godtgjøre endog kun de vigtigste Enkeltheder i de historiske Indledninger og Anmærkninger. Jeg kan kun sige, at jeg har stræbt med flittig og omhyggelig Benyttelse af de for mig tilgængelige Hjælpemidler at forbinde egen lagttagelse og Dom⁴⁾.

⁴⁾ Her vil jeg nævne nogle af de vigtigere historiske Skrifter, der ikke have undgaaet min Opmærksomhed. *Winiewski*, comment. hist. et chronol. in Dem. or. de corona, der væsentlig støtter sig til *Böeckh* (de arch. pseudeponym.), ligesom *Jacobs*; af de nyere *Droysen*, *Brückner* (König Philipp u. d. hell. Staaten), *Weissenborn* (Hellen), *Böhnecke* (Forschungen auf d. Gebiete der att. Redner). *Westermann* (Un-

Ὀλυν θ. α.

§ 2 ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν. Her er en af disse stadige Usikkerheder i Smaating, som selv de bedste codices ikke ere fri for, og som saa idelig komme igjen, at deres Vidnesbyrd her ingen Vægt har, men at man kun kan gaa efter bedste Skjön. Paa dette Sted er det ikke engang klart, hvad codd. have; dog give de fleste Udg. αὐτῶν ikke αὐτῶν, med den af mig til Stedet givne Forklaring. Smlgn. Ὀλ. β', 4 ὑπὲρ αὐτοῦ eller αὐτοῦ. Φιλ. α', 7 har jeg foretrukket ὑπὲρ αὐτοῦ med codd., medens de nyere alm. skrive αὐτοῦ. Især er Zürich. Udg. og Sauppe i sin Specialudg. af disse Taler meget tilbøjelig til at foretrække Formene αὐτοῦ, αὐτόν o. s. v., s. Ὀλ. α', 5 og 21; β', 4 og 7 o. s. v. — Samme stadige Vaklen findes mellem ἑμῖν og ἡμῖν, ἑμῶν og ἡμῶν o. s. v., s. Ὀλ. β', 11, 12, 22; Φιλ. α', 45 (hvor Westerm. alene har ἡμῖν efter Σ, uagtet det foregaaende og følgende bestemt fordrer ἑμῖν, hvilket ogsaa alle andre Udg. har); Φιλ. γ', 3, hvor jeg har beholdt ἑμῖν.

§ 3 har jeg optaget Hieron. Wolfs Gisning med Zür. Udg., Sauppe, Rüdiger: *τρέψῃ τε καὶ παρασπάσῃται*, for codd. *τρέψῃται*. Naar man vil tage dette sidste i Betydn. *ne quid summæ rei sibi* eller *ad se vertat et nobis eripiat*, da er dette „drage til sig“ jo netop Betydn. af *παρασπάσῃται*, hvorimod den mediale Brug af *τρέψῃται* nok er uhørt; og anden Betydning kan Ordet næppe have. Den aktive Form og Betydning „fremkalde en Forandring, omstemme til sin Fordel“

tersuch. über die in die att. Redn. eingelegten Urkunden) har jeg derimod ikke havt Lejlighed til at benytte. I Bestemmelsen af Demosthenes' Fødselsaar har jeg fulgt *K. F. Hermann*: *Epicrisis* quæst. de Dem. anno natali.

er ret passende. Jeg har derfor ikke fundet Anledning til at optage Dobrée's af Westermann anbefalede Konjektur *ἀνατρέψη τε*.

§ 10 *ὑπηργμένων* har jeg foretrukket for *ὑπηρετημένων* (Σ), dels fordi denne Brug af *ὑπάρχω* bestyrkes ved ikke faa Steder hos Talerne (s. de af Franke anførte Steder, hvortil kan føjes Antifon p. 136 *οὐδέν μοι ὑπῆρχτο εἰς αὐτόν*; Aristof. Lysistr. 1159; Herod. VII, 11 *ὑπαργμένοισι*), dels fordi *ὑπηρετῶ* næppe kan siges om Guderne, da Ordet altid har Betydning af en *tjenende* Virksomhed, dels fordi den lidende Form deraf nok ikke bruges.

Heller ikke har jeg strax efter med Σ, Westerm. turdet udelade *τὸν* foran *πόλεμον*, da her aabenbart menes den bestemte amfipolitiske Krig.

§ 11 har jeg med Zür. Udg. og Sauppe (1845) fulgt cod. *Y* og skrevet *ὑπαρξάντων*, medens nogle (Rüdiger, Westerm.) efter Σ skrive *πρὶν ὑπαρξάντων*, andre med Bekker og Franke, uden Haandskrifters Hjælp, *προῦπαρξάντων*. Her er næppe tilstrækkelig Grund til at forlade begge de bedste codd., og her synes da *Y* at burde fortrækkes, da *πρὶν* dels ikke passer, dels let kunde tilføjes som Forklaring, og *ὑπαρξάντων* vistnok indeholder det, som Meningen kræver, tydeligt og bestemt nok; thi *ὑπάρχω* er i Betydn. ofte næsten = *προῦπάρχω* (s. Steph. Thes. VI, 2080).

§ 20 *καὶ ταῦτ' εἶναι σιρατιωτικά*. Disse Ord har jeg beholdt med alle codd. Efter at Dobrée havde erklæret dem for uægte og en Gjentakelse af det kort i Forvejen brugte Udtryk, have de nyere for største Delen fulgt denne Mening, undtagen Zür. Udg. og Rüdiger, eller villet udelade *ταῦτ'* (Bekker, Westerm., hvilken

sidste dog med en hos ham ikke sjældnen Unøjagtighed, efter hans Anmærkning til Stedet at dömmе, synes at ville beholde det). Efter den af Sauppe givne Forklaring af Sammenhængen synes der ingen Grund til at betvivle Ægtheden, men snarere til at antage, at Taleren gjentagende og indtrængende har villet indskærpe, at det hele skal blive i den gamle Form, men kun med en anden Betydning. Smlgn. Όλ. γ', 35.

Όλυνθ. β'.

§ 4 har jeg udeladt *τούτων* efter Σ a pr. m. med de nyeste Udg., skjönt saavel Bekker som Zür. Udg. har beholdt det. Thi uagtet det er mindre rimeligt, at dette Ord skulde være tilföjet senere, end udfaldet af den oprindelige Text, og det ikke kan nægtes, at slige smaa Ujævnheder findes hos Demosth. (idet Formen da bliver den, som paa Latin vilde lyde: *harum rerum nunc non video tempus commemorandi*), har jeg dog ikke betænk mig paa i Skoleudgaven at give den nøjagtigere Sprogform.

§ 16. *ποιήσωσιν* foretrækker jeg med Franke, Westerm., Rüdig. (efter codd. Σ, F, B), da netop dette Ord bruges om Agerbrug og Produktion (s. de af Franke og Westerm. anf. Steder), hvorimod *ποιήσωσι* uden Tvivl er en forklarende Rettelse, hvilken Zür. Udg. her besynderligt nok har beholdt med Bekker, vistnok fordi det fejlagtig hos denne angives som det der findes i Σ. Smlgn. Schæfer i Apparatus. (Her er ikke Talen om Tilvejebringelse til *Forbrug*, men om Produktion til *Omsætning*).

§ 22 *τὸ ὄλον ἢ τίχη*. Skjönt *τό* kun findes i cod. Y, har jeg dog ikke turdet udelade det med de fleste

nyere. De af Sauppe til Forsvar for Udeladelsen anførte Steder, synes mig ikke at bevise noget, lige saa lidet som Matth. Gr. § 438.

§ 28. Ἀμφίπολες ἄν ληφθῆ har jeg skrevet efter H. Wolf med Franke og Westerm., skjönt codd. her have καῖν, hvilket Bekker og Zür. Udg. give. Hele Sætningen er at betragte som et indskudt Exempel, og det forstærkende καῖν (om end og) passer ikke.

§ 29. οἱ foran τριακόσιοι har jeg beholdt med Bekker og Zür. Udg., idet jeg opfatter Stedet som Sauppe. Men uagtet Bekker ikke angiver det, skal (efter Franke) ogsaa Σ her udelade Artiklen, i Lighed med Stedet [Demosth.] περὶ συντάξεως § 20. Efter Schæfers Forslag udelades οἱ af Franke og Westerm. At Udtrykket her staar lidt anderledes end paa det anførte Sted, nemlig som Prædikatsord, er vel ikke nogen nødvendig Grund for Artiklens Bibeholdelse, men paa den anden Side bruges det som staaende Udtryk, hvilket gjør, at den bestemte Form synes at burde foretrækkes.

Ὅλων θ γ'.

§ 2. Efter Bekker og Zür. Udg. har jeg skrevet: τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον. Codices ere her korrupete, og man kunde maaske komme de bedste lidt nærmere ved (med Franke) at skrive: τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον τρόπον; men naar Westerm. efter Σ og andre codd. skriver: τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρήσεται τις καὶ ὃν τρόπον, da ligger der i καὶ ὃν aabenbart ἐκεῖνον, som cod. Ω har. Bekker omtaler her slet ingen Varianter; först hos Franke ser man, hvorledes codd. afvige fra hverandre.

§ 10 καθίστατε har jeg med næsten alle Udg. be-

holdt, skjönt codd. have *καθίστατε* (Σ *καθισιᾶτε*), hvilket Rüdiger og Berg foretrække. Thi dels er *καθίζειν* det almindelige Udtryk, dels passer Aorist bedre end Præs. Smlgn. Sauppe til dette Sted og Franke, som i sin anden Udg. har troet sig nødt til at forlade det af ham i 1ste Udg. optagne *καθίστατε*.

§ 13 foretrækker jeg *ἔβλαπτε* (med Σ , Franke, Dind., Rüd., Westerm.) for Bekkers og Zür. Udg.s *ἔβλαψε*, da her desuden er Tale om en vedvarende Virkning, ikke om et enkelt Moment. At Σ har Impf. er iøvrigt først synligt ved Frankes Angivelse.

§ 11 *ἂν γραφῆ* har jeg beholdt efter Haandskr. (der rigtignok ere lidet forvanskede, s. Franke) og Bekker, Fr. og Westerm., medens Zür. Udg. har optaget Sauppes Konjunktur *ἐγράφη*. Her er nemlig ikke Tale om bestemte Psefismer eller Forslag, men i Almindelighed om hvad der i dette eller hint Tilfælde maatte foreslaas eller besluttes.

§ 16 har jeg skrevet *πολεμοῦσιν* efter Σ a pr. m. med Sauppe og andre. Derimod er *πολεμοῦνται*, som Bekker og Zür. Udg. har, en senere Rettelse i Σ . Der gaar ogsaa *πολεμήσαιεν* i Forvejen.

§ 18 *ἀθροίσαντα* skrives her af alle, endog Bekker i d. nyere Udg., undtagen Franke, som efter Σ har *ἀθροίσαντα*. Men da dette nok er det eneste Sted, hvor denne codex har Aspirationen, er der ingen Grund til at beholde den. I Thukydid har Bekker overalt skrevet *ἀθρ.*, Isokrat. Panegy. 44, hvor codd. ogsaa have *ἀθρ.*, skrives nu ogsaa *ἀθρ.*, f. Ex. af Rauchenstein.

§ 27. Da Haandskr.s *οἷς τὰ μὲν ἄλλα σιωπᾶ*, hvilket Bekker har, ingen Mening giver, især naar det foregaaende *ὑμῖν*, som det bör, rettes til *ἡμῖν*, maa dette

οἷς udelades. Det er til ingen Nytte, naar Franke efter *cod.* *Υ* indskyder *καί* isteden for *οἷς*.

§ 31. *χοήματα, συμμαχους* har jeg skrevet med alle gode *codd.*, der udelade *καί* derimellem. Ingen Udg. undtagen Westerm. har vovet at udelade *καί*, og af Madvig (*Ordföjn.* § 185, a, Anm. 6) betegnes Udeladelsen som sjælden og poetisk. Men Grammatikkerne (*Rhett. ed. Walz*, anførte hos Franke) anerkjende Udeladelsen her, ligeledes *π. στεφ.* § 234; smlgn. Bernhardy, *wiss. Syntax* S. 448, Not. 96. Ogsaa *π. στεφ.* § 94 udelader *Σ* *καί* mellem *δόξαν* og *εὐνοιαν*; men da her sædvanlig efter *codd.* tilføjes et tredie Ord, *τιμήν* (skjønt med svag Hjemmel), har jeg vel udeladt dette sidste Ord, men dog tillige med de nyere Udg. indskudt *καί*, da Udeladelsen i denne Forbindelse, hvor der ingen Opregning af Exempler er, synes at stride mod den almindelige og hyppige Sprogbrug.

Nedenfor beholder jeg (med *Σ* og de fleste Udg.) *μεταδιδῶσι*, medens Bekkers tyske Udg. (derimod ikke Oxford. Udg.) efter *Υ* have *μεταδῶσι*, ligeledes Berg. Det fölg. *πέμψωσιν* betegner mere en enkelt Handling, som udførtes én Gang, men *θεωρικά* uddeltes jævnligt. Smlgn. *Madv.* § 128.

§ 35 *πλήν μικρῶν* har jeg optaget med Franke og Berg efter *Σ*, medens de fleste nyere skrive *πλήν μικρόν* forb. med det fölgende. Angaaende Stedets Forklaring s. min Bemærkning dertil, som væsenlig støtter sig til Frankes Udvikling.

Φιλ. α.

§ 19 har jeg med *Σ* skrevet *πρὸ δὲ τούτων* med alle nyere Udg. Bekker har beholdt vulg. *πρὸς δὲ τού-*

τοις, hvilket upaatvivlelig giver en lettere og tilsyneladende bedre Mening, da der i πρό næsten synes at ligge en Modsigelse mod § 16 πρώτον μὲν.... Men da Haandskr.s Læsemaade dog lader sig forstaa og forklare paa den af mig (efter Sauppe, Franke, Westerm.) angivne Maade, har jeg troet ikke at burde forlade den.

Kort efter har Franke efter Hier. Wolfs Konjektur indskudt καί foran det første καὶν. Det kan vel ikke nægtes, at her savnes en Forbindelse med det foregaaende, men det er næppe demosthenisk eller overhovedet godt græsk at sige καὶ καὶν — καὶν for καὶ ἐάν τε — ἐάν τε. Da her imidlertid καὶν — καὶν er brugt i Betydningen *sive* — *sive*, maatte det manglende Forbindelsesord enten erstattes ved en forangaaende større Interpunktion eller (hvad jeg har foretrukket) ved at antage, at καί er udeladt af Demosth. fordi det egentlig ligger i καὶν. Det unøjagtige i Udtrykkets Form bliver da af den Art, som ofte træffes og som selv Demosthenes ikke altid er fri for.

§ 27. Naar jeg her med de nyeste Udg. efter Σ skriver ἵππαρχον for ἵππάρχους, da henviser jeg herom til min (efter Sauppe) givne Forklaring. Men naar jeg tillige har sat (,) foran ἄρχοντας, da er derved ἀρχοικείους taget ikke som Omsagnsord til det foregaaende ταξίαρχους — ἵππαρχον, men det er opfattet som en tredje og almindeligere Benævnelse paa Befalingsmænd, hvoraf de to første Arter nævnes som Exempler (s. Westermann). Thi det gjentagne παρ' ὑμῶν er det samme som οἰκείους, og det bliver altsaa en Tautologi, naar ἄρχοντας οἰκείους gjøres til Omsagnsord for ταξίαρχους — παρ' ὑμῶν.

§ 30. Efter at den Rettelse er gjort, som Zür. Udg. har foretaget: *χειροτονήσετε* (efter en Rettelse i Σ og F) isteden for Bekkers *χειροτονήσατε* (Fut. i Betydn. = mildere Imperat.), er det ikke nödvendigt med Sauppe at udslette *ᾶ*, hvilket findes i alle codd., og som gaar paa *Indholdet* af *γνώμας*. Derefter er min Forklaring af Stedet givet, i Overensstemmelse med Franke og Rüdiger, i Modsætning til Sauppe og Westermann.

§ 35. Med Zür. Udg. har jeg efter de bedste codd. skrevet *ἀναλίσκεται* for vulg. *ἀναλίσκετε* (Bekk., Fr., Westerm.). Formen i det følgende bliver vel lidt uregelmæssig, men dog ikke ualmindelig, idet Talen gaar over fra Passiv til Aktiv og Grundordet til *ὄχλον*—*ἔχει* bliver det *ᾶ*, som ligger i *εἰς ᾶ*.

§ 38. *ύστερεῖν* er efter Σ (Franke, Dind., Rüd., West.), isteden for Bekkers og Zür. Udg.s *ύστερίζειν*. Smlgn. π. Χερρ. 3 og 12; π. παραπροεσβ. 332.

§ 40. *ἴουδὲν δ' ἀπολείπετε*—*οὔτω πολεμεῖν* er ganske efter Σ a. pr. m., undtagen at *οὔδὲν* er en Rettelse af Dobrée istdf. *οὔδενός*.

περὶ Εἰρ.

§ 10. *οὔτ' ἴσως οὔτε καλῶς* har jeg beholdt med Bekker og Franke, skjönt Zür. Udg. og Westerm. efter Σ a. pr. m. skrive *οὔτ' ἴσως καλῶς*. Men dels er *οὔτε* tilföjet i Σ foran *καλῶς* „antiqua manu“ (Vömel), dels kunde det let udfalde ved en Skrivfejl, da det staar to Gange i Forvejen, dels fordrer Meningen det.

§ 13 har jeg fulgt Franke og Dindorf, som efter Σ og alle gode codd. skrive (*ἡ εἰρήνη*) *μὴ γενέσθαι μάλλον εἶχε*—*καιρὸν ἢ γεγεννημένη νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι*. Idet jeg til Forklaring af den gram. Forbindelse henviser

til min Bemærkning i Udgaven, skal jeg her kun anføre et Sted til Bestyrkelse deraf, nl. Thukydid I, 42 ἡ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα — δύναται μείζον ἐγκλημα λῦσαι, hvor καιρὸν ἔχειν ligeledes udsiges om et bestemt Grundord.

§ 17. Her har Haandskrifternes ὥστε εἶναι nu almindelig vejet Plads for Reiskes Konjektur σῶς τ' εἶναι, idet dog nogle (Buttmann, Schæfer, Dind.) forbinde begge Læsemaader ὥστε σῶς τ' εἶναι; andre (Bekker, Rüdiger, West.) følge endnu codd. Men følges disse, da savnes i høj Grad Forbindelsen (τε) for at udtrykke, at Velvillien ikke strækker sig i lige Grad *baade* til det ene *og* til det andet. Hvis man nu ikke beholder *baade* ὥστε *og* σῶς τε, hvilket synes noget vilkaarligt, men optager Reiskes Rettelse, maa Forbindelsen vistnok helst forklares paa den af mig i Noten til Stedet angivne Maade. Modsætningen mellem Leddene og den indbyrdes Korrespondens bliver da naturlig: σῶς τ' εἶναι — κρατεῖν, hvilke to Led gjentages ved ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι — κρατήσαντας δὲ; skjönt det ogsaa passede godt, naar Begreberne først opstilledes kort ved de enkelte Ord ὥστ' εἶναι καὶ κρατεῖν, men derpaa udvidedes ved σῶς τ' εἶναι *og* κρατήσαντας τοὺς ἐτ. καὶ δεσπότας ὑπάρχειν.

§ 23 τοῦτο μὲν τοίνυν, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι har jeg skrevet med Bekker og Zür. Udg., skjönt Σ a pr. m. og derefter de nyeste Udg. skrive enten τοῦτο μέντοι, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι (West., Rüd.) eller τοῦτο μέντοι, ὅτι τοῦτ' ἐστί. Men her synes paa den ene Side Gjentagelsen af τοῦτο stødende og imod Demosthenes' Sprogbrug, paa den anden Side passer μέντοι aldeles ikke i Forbindelsen.

Φιλ. β'.

§ 4. ἔχειν har jeg med Franke optaget efter de bedste codd. istdf. ἔχει, idet jeg forklarer det som en lös (enkelt) Infin. afhængig af ταῦτα — συμβαίνει. Smlgn. Stallbaums Bem. til Plat. Phæd. p. 67, C.

§ 6 Slutn. har jeg beholdt προσθήσθε με με Σ; af Bekkers προσθήσθε og de andre codd. πρόσθεσθε har Westermann dannet πρόσθεσθε, hvorved en Anakoluthi opstaar, som synes endnu haardere end den der findes i Fut. Ind. Han anfører flere Exempler af Demosth. paa denne Overgang; men den anden Form er uden Tvivl endnu hyppigere.

§ 16. οὐδ' ἂν har jeg ikke med Bekker turdet forandre til οὐκ ἂν, da denne selv i sine nyere Udg. har optaget οὐδ' efter alle de bedre codd. Og dog er der noget søgt og tvungent i den vistnok eneste mulige Forklaring, hvorved der gjøres en Adskillelse mellem at tro og at være vis paa, som er fremmed for den Simpeltid og Klarhed, der altid udmærker denne Taler.

§ 27 περιτοιχίζεσθε er her ikke alene sikrere efter codd. end περιτειχίζεσθε, som Zür. Udgaven og efter den andre have optaget (efter andre codd. og en Rettelse i Σ, „q̄vum in Σ syllaba $\bar{\epsilon}$ a manu rec. in eraso posita sil^a Vömel), men det passer ogsaa her langt bedre, hvor der er Tale om en Overrumpling ved List og Snuhed, men ikke om et formeligt Angreb ved Belejring. Smlgn. Φιλ. α', 9 Slutn. — Ligeledes har jeg beholdt det følgende ἐκ τοῦ μηδέν for Zür. Udg.s ὥστε μηδέν, da saavel Σ som andre codd. her ere rettede og noget korruperte. Endvidere ποιεῖν for ποιῆσαι. Hele dette Sted synes sikkert at være forskrevet i Σ, men tillige rettet i en meget gammel Tid.

περὶ Χερρ.

§ 10 Slutn. har jeg med Westermann beholdt vulg. ἀπόλωλεν for cod. Σ og alle de øvrige Udg.s ἀπολώλε-
κεν, da det er meget besynderligt at tale om „en Frem-
gangsmaade, hvorved de nærværende Omstændigheder
have ødelagt alt“ isteden for: „en Fr., hvorved hele den
nærværende Stilling er blevet fortvivlet“. En saaden Fejl-
skrift kunde let indsnige sig i en enkelt, selv den bedste
codex, og (efter Bekker) have alle de andre codd. ἀπό-
λωλεν. Hverken Schæfers eller Frankes Forklaring synes
mig tilfredsstillende.

§ 14 har jeg derimod ikke vovet at forlade Σ βοη-
θήσειν, skjönt Bekker skriver βοηθεῖν. Jeg har kun sam-
menligningsvis kunnet henvise til Madv. § 171, a, Anm.
3; her kan jeg tilføje Schæfers Bem. til Όλ. γ', 9;
Matth. gr. Gr. § 506; Krüger Gr. § 53, 7, 11. I Xen.
Anab. I, 7, 19 vakler Udg. mellem μάχεσθαι og μα-
χεῖσθαι. Dog maa jeg tilstaa, at jeg nærer Tvivl om
Rigtigheden af denne Infin. Fut. Smlgn. Madvig Bem. üb.
einige Punkte der griech. Wortf. S. 37 med Not. 24.

§ 21. Efter Feliciani Konjektur har jeg indskudt
πρός foran ἡμᾶς mod codd. Dette er ogsaa Bekkers
Mening, naar han skriver [πρός]. Westerm. forsvarer
codd's Skrivemaade ved at anføre tre Steder, hvor ἐξε-
τάζειν τινά τι findes, nl. Xen. Kyrop. VI, 2, 35; Plat.
Lakh. 189, D og Gorg. 515, B; men Franke, som i
sin 2den Udg. har optaget πρόσ, har vistnok tilstrække-
ligt paavist den ved hin Læsemaade fremkommende
Urigtighed, ligesom han ogsaa har gjendrevet Sauppes
Konjektur βούλομαι τοῖνυν ἡμᾶς μετὰ παρρησίας ἐξετά-
ζαι. Smlgn. Bornem. til Kyrop. S. 569.

Nedenfor har jeg beholdt τολμῶμεν efter στρα-

τεύεσθαι med Bekker og Franke, ikke blot fordi Formens Ligelighed og Talens Symmetri derved bevares, men ogsaa fordi Vömel ikke anfører det omtalte Ord som udeladt i Σ . Desuden bemærker Franke rigtigt, at naar det ikke var skrevet af Demosth., var der næppe brugt οὔτε tre Gange, men det andet Begreb (αὐτοῖσι στρατεύεσθαι) var da vistnok tilføjjet med οὐδ' ikke med οὔτ'.

§ 23. περὶ ᾧν ἄν φασί: saaledes har jeg skrevet med Franke efter de bedre codd. Bekker og Zür. Udg. udelade ἄν, men Westerm. har atter optaget det. Naar ἄν henføres til μέλλειν (= περὶ τούτων, ἃ μέλλοι ἄν ποιῆν), bliver Meningen bestemtere og tydeligere udpræget, Smlgn. Φιλ. α', 13. — Naar Westerm. forøvrigt her har optaget efter Σ οἱ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἔξουσίαν διδόντες for vulg. εἰ — δίδοτε, hvorved der indføres en Anakoluthi (der Redner læsst absichtlich, um dem Ausdruck eine affectvolle Haltung zu geben, den Gedanken nur halb ausgeführt), da har jeg ikke anset det for raadeligt at følge ham, tillige af Hensyn til min Udgaves praktiske Bestemmelse.

§ 29. ταῦτ' ἐστίν. Naar jeg her efter Σ med de nyere Udg. udelader ἱκανά, da kan jeg dog kun forstaa Stedet paa samme Maade, som den har opfattet dets Mening, der har indskudt dette Ord (saafremt det virkelig er en Interpolation), og ikke som Westerm., der underforstaar ἀναγκαῖα (s. min Bem. til dette Sted). Denne Underforstaaelse tillader hverken Sproget eller Meningen; thi her udhæves ikke hvad der er *nødvendigt*, men hvad der er *tilstrækkeligt*. Ved Udeladelsen af ἱκανά maa altsea ταῦτ' tages som Omsagn til ἐστίν.

§ 38. ἐρωτήσωσι har jeg beholdt, skjönt Σ , Zür. Udg., Westerm. skrive ἐρωτήσῃ. Ettallet synes mig her

umuligt, hvor Flertallet baade gaar foran og følger efter. S. Frankes Bem., hvorved Westerm. tilstrækkelig gjendrives.

§ 46 ἀνήκεστον har jeg beholdt med Franke, medens Zür. Udg. og Westerm. efter Σ skrive ἀνείκαστον. Dette er dels et meget sjældent Ord, dels har det Betydn. *uforlignelig* (Westerm. overs. unvergleichlich, beispiello), som ikke passer her, hvor der ingenlunde er Sted for et næsten spottende, ironisk Udtryk.

§ 47 har jeg beholdt Bekkers og Frankes: *κᾶν οὕτω ποιήσητε καὶ ταῦτ' ἐθέλ.* —, ἄγειν εἰρ. δ. καὶ μένειν — Φ. ἀναγκάσειε. Efter Σ forandre Zür. Udg. og West. ταῦτ' til τότε og udelade det følgende καί, idet Eftersætn. da begynder med μένειν. Men netop den Mening, som West. faar ud af den forandrede Text, ligger i den alm. Læsemaade, τότε kommer til at staa paa en paafaldende Maade, da der ingen Tidsangivelse gaar i Forvejen, og ἄγειν εἰρ. δικ. passer bedst som en Fordring til Modstanderen.

§ 54. *τά γ' ἀφ' ἑμῶν ὑπάρχειν* har jeg foretrukket for Bekkers *τά γ' ἀφ' ἑμῶν ἔτοιμα ὑπάρχει*, efter Σ, Zür. Udg. og West. Franke udelader ἔτοιμα, hvilket Ord vistnok er tilsat fra § 5. ὑπάρχειν staar da afhængigt af οἶμαι (or. obliq.), hvilket er saa meget naturligere, som det følgende νομίζειν ligeledes staar afhængigt.

§ 65. Bekker skriver her med codd. *συνευπεπονθότων* og strax efter *συνευπεπονθότος* (paa det sidste Sted have codd. dog *εὑπεπονθότος*); andre følge ham tildels (som West. paa det første Sted). Men det er mod de gamle Gram.s Regel og findes ikke andensteds. Man bør skrive enten *σὺν εὔ πάσχειν* eller *συνευπάθειν*, medens hverken *εὐπάσχειν* eller *συνευπάσχειν*

er noget græsk Ord. Smlgn. Franke og Steph. Thes. Naar man ved, hvorledes Ordene i codd. skrives uden Mellemrum, falder enhver Tvivl bort om den adskilte Skrivemaades Rigtighed. Af lignende Art er Stedet *π. στεφ.* § 312, hvor jeg med Dissen og Westermann har skrevet *πέντε ταλάντων* isteden for Bekkers og Zür. Udg.s *πεντεταλάντων*. Thi vel findes Ordet *πεντετάλαντος* eller *πεντατάλαντος* paa ganske faa Steder, som Aristof. Nub. 758, men det forbindes da med et Begreb, der ikke i sig selv betyder Penge, som *οὐσία, δίκη* (Skholiasten til det nævnte Sted af Arist. forkl. *δίκη πέντε σε δυναμένη, ζημιῶσαι τάλαντα*), ligesom vi sige: „en Straf paa 5 Talenter“, men ikke „Penge paa 5 Talenter.“ Ved det følgende *διτάλαντον ἔρανον* er Forholdet et ganske andet. Iøvrigt maa jeg om den grammat. Forbindelse henvise til min Forklaring i Udg.

§ 67 har jeg beholdt Bekkers *φέρεισθαι* med Franke (men forstaaet det lidt anderledes, med Reiske og Pape i Lex.), da jeg ikke kan tro, at Demothenes har skrevet *εἰν ταῦτα στέρεσθαι* (*Σ*, Zür. Udg., West.), dels fordi det hedder *στέρομαί τινος*, jeg er berøvet noget, og ikke har Betydn. *berøves = borttages*, dels fordi der ikke kan antages en Omskiftning af Subj. og Underforstaaelse af *ὑμᾶς*, saa at *ταῦτα* stod for det i Haandskr. ogsaa forefundne *τούτων*.

§ 71 *ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ ὧν*— har jeg beholdt med Bekker, Fr., West. Thi vel er *διαμένω* udeladt i *Σ* a pr. m., men *μένω* er der tilføjet ovenover *λέγων* a m. antiqua, og i Randen er tilføjet *διατελῶ* uden Tvivl af samme Haand, hvormed Haandskr. er skrevet (efter Vömel's Vidnesbyrd). Vi kunne da undvære den af Sauppe i Zür. Udg. fremsatte Gisning.

Φιλ. γ'.

Med Undtagelse af de mange Interpolationer, som ovenfor ere omtalte, frembyder denne Tale ikke mange kritisk tvivlsomme Steder. De større udeladte Stykker har jeg, for ikke at gjøre vulgata og denne forkortede Text uforenelige med hinanden i Undervisningen, i Almindelighed tilföjet i Noterne, da jeg ikke turde föolge Westermanns Exempel, der imod den saavel for den Haupt-Sauppe'ske Samling som for vor Udgiver-Forening gjældende Regel, har opstillet det fuldstændige Apparat af Varianter for denne Tale.

§ 17. *φησὶ μὲν γὰρ* har jeg beholdt med Bekker, skjönt Σ, Zür. Udg., West. har *φησ* og Franke *φησ* (!), da jeg ikke kan tro, at en saadan Tiltale midt imellem lutter Former af tredie Person er tænkelig hos Demosth. — Sammesteds har Franke alene (med Σ) skrevet *τοσοῦτω* *δέω*, for *τοσοῦτου* *δέω*, hvilket sidste er saa overmaade hyppigt hos Demosth., at det ikke kan antages, at han enkelte Gange skulde have skrevet *τοσοῦτω* eller *τοσοῦτον*, hvilken Variant ogsaa findes. Jeg har derfor ogsaa π. *στεφ*. § 111 skrevet Genitiv. Smlgn. Wiehes Bem. til de to först udgivne Hæfter af Platon, S. 20.

§ 56. *τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου*. Her har jeg ikke indskudt *οἱ* foran *τοῦ βελτίστου* med Σ og Zür. Udg., men fulgt Bekker, Franke, West. I den fölgende § (57) har jeg heller ikke vovet at udelade *δὲ πάντα* (med Σ a pr. m., Zür. Udg. og West.) efter *μᾶλλον*, hvis Forklaring da bliver utilfredsstillende (West.: da sie ohnehin schon dem Philippos geneigt waren).

§ 60 har jeg ikke uden Betænkelighed udeladt *παρὰ ἐκείνου* efter *πρυτανευόμενοι*, som da bliver noget ubestemt. Men Udeladelsen er efter Σ og alle de nyere Udg.

§ 64 har jeg med Bekker og Franke beholdt *προϊεντό*, da *προστέντο* (Σ , Zür. Udg., West.) synes mig upassende, selv i Betydn.: *de lode ske*, da her fordres en mere bestemt Virksomhed og en stærkere Dadel deraf.

§ 70 *ἡδέως ἄν ἴσως ἐρωτήσων* har jeg beholdt med alle codd. og Udg., og forklaret det i Modsætning til Madvigs Regel (§ 184, Anm.), ligesom Stedet *π. στεφ.* § 168 *συμπνευσόντων ἄν ἡμῶν*, hvilket ligeledes alle codd. have. Smlgn. Breimi i Schæfers Apparatus I til p. 128 R. og i Udg. af or. de corona til p. 284 R. At denne Brug af *ἄν* ved Partic. Fut. er uattisk, kan næppe bestemt erklæres, da ikke saa ganske faa Steder uden nogen Variant i codd. tale herimod. Saaledes Xen. Apomn. II, 2, 3, hvor man efter Corais Konjektur har rettet *παύσοντιες* til *παύσαντες* (s. Bornemanns Bem. til dette Sted) og i Anledning af hvilket Thomsen i sin Udg., Fort. S. V ytrer sin Betænkelighed, „da ikke faa Exemppler nepop hos Xenofon kunde synes at hentyde paa, at denne Udtryksmaade brugtes”.

Περὶ στεφάνου.

§ 8. *μέλλων—διδόναι—, πάλιν τοὺς Θεοὺς παρακαλέσας—εὐχομαι.* Saaledes har jeg skrevet efter Spengels Forslag. Af Bekkers *βούλομαι καθάπερ ἐν ἀρχῇ πάλιν...* har allerede Dissen udeladt *καθάπερ ἐν ἀρχῇ* efter codd., og *βούλομαι*, som ligeledes udelades af Σ , har Zür. Udg. i [], dog i den Mening, at det bør læses med, eftersom *παρακαλέσαι* beholdes (efter Σ) med følgende *καὶ ἐν. ὑμ. εὐχομαι*, hvilket Westerm. ogsaa skriver. Udelades *βοῦλομαι* maa *παρακαλέσαι* enten (med Sauppe) rettes til *παρακαλῶ*, eller til *παρακαλέσας* og *καὶ* udelades. Berg har gjort det første, men alligevel

beholdt *καί*, og saaledes gjengivet Σ i sin Helhed blot med Forandring af *παρακαλέσαι* til *παρακαλέσας*. Men dette *καί*, som han søger at forsvare i sin Fortale S. η', kan næppe forsvares, og det er aabenbart, at det er kommet ind i Texten ved Rettelsesforsög, idet Læsemaaden *βούλομαι* — *παρακαλέσαι* nødvendig førte *καί* med sig, og Infinitiven for Particip. foranledigede Indskydelsen af *βούλομαι*.

§ 13. *ἐξελέγξειν* har jeg beholdt med Bekker efter Σ a sec. m. og Westermann, isteden for *ἐξελέγχειν* (Σ a pr. m.), da Ful. efter *νομίζειν* forekommer mig nödvendigt. I Præs. kan dog ikke ligge Betydn. *kunne* overbevise, og mere end en Mulighed eller en tilkommende Virkelighed kan her ikke opstilles. Smlgn. Madv. § 189, a.

§ 28. *τὰ μικρὰ συμφέροντα*. Ligesom § 25 ingen har udeladt Ordene *ἐπὶ τοὺς τόπους*, uagtet de kun findes tilføjede i Σ , fordi de der ere udeladte ved en ren Forglemmelse, saaledes maa jeg antage Udeladelsen af *μικρά* her for at være ganske af samme Slags, da ogsaa det er tilföjet a sec. m. i Σ , og tör derfor ikke udelade det med Zür. Udg. Dels kan nemlig *τὰ συμφέροντα* alene ikke betegne en ringe Fordel eller en lav Profit, dels er der ingen bestemt og klar Modsætning mellem dette og *τὰ ὄλα*, naar *μικρά* ikke tilföjes.

§ 34 har jeg med Bekker og Westerm. beholdt *κατηγορημένων*, istdf. Zür. Udg.s *κατηγορουμένων* (efter Σ) fordi det vilde være besynderligt, om Demosth. én Gang skulde have brugt dette, naar han baade i det foregaaende og efterfølgende mange Gange bestandigt bruger Perf. om den samme Ting. — Af samme Grund hör der § 54 ikke skrives *τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων*, men *τὸν Ἀθη-*

ναίων. Ligeledes har jeg ikke betænkt mig paa § 38 at skrive $\delta\varsigma \delta' \alpha\tilde{\nu}$ med Bekker og West. efter almindelig græsk Sprogbrug, skjönt Σ har $\delta\varsigma \alpha\tilde{\nu} \delta\epsilon$, som Zür. Udg. optager.

§ 44 $\xi\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma \omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$ har jeg beholdt med Bekker og West., medens Zür. Udg. efter Σ har $\xi\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma \acute{\omicron} \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma \omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$, dels paa Grund af Sammenligning med andre Steder hos Demosth., f. Ex. *Φιλ. γ', 16*, dels fordi $\xi\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ hører nærmest sammen og $\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$ er adskilt derfra (altsaa $\xi\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma - \omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$ nl. $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ ell. $\acute{\omicron} \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma \epsilon\sigma\tau\acute{\iota}$), hvorimod ved Indskydelse af $\acute{\omicron}$ Ordet $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ trækkes hen til $\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$ (altsaa $\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma \acute{\omicron} \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma \xi\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma \epsilon\sigma\tau\acute{\iota}$).

§ 60 $\epsilon\pi\epsilon\sigma\iota\eta\nu \epsilon\gamma\omega \kappa\alpha\iota \delta\iota\epsilon\kappa\omega\lambda\acute{\upsilon}\theta\eta$. Det $\kappa\alpha\iota$ som de nyere Udg. her have optaget efter Σ , har jeg udeladt med Bekker, da jeg ikke kan forstaa det anderledes end med forstærkende Betydning (etiam), og denne synes mig slet ikke at passe her.

§ 62 har jeg ligeledes forkastet $\mu\upsilon\rho\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\nu$ (Σ a pr. m., Zür. Udg.), der vistnok er en ren Skrivfejl i det bedste Haandskrift, hvor det ogsaa er rettet til $\mu\upsilon\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\nu$, som Bekker og Westerm. optage. Det i $\mu\upsilon\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\nu$ liggende Begreb er her lige upassende hvad enten Ordet tages i egenlig eller overført Betydning, og Udtrykket strider, saa vidt jeg kan se, mod Demosthenes' Sprogbrug.

§ 68 $\acute{\upsilon}\pi\omicron\mu\eta\eta\mu\alpha\text{'}$ $\acute{\omicron}\rho\omega\tilde{\sigma}\iota$ foretrækker jeg med Bekker og Westerm. for $\acute{\upsilon}\pi\omicron\mu\eta\eta\mu\alpha \text{'}$ Θεωροῦσι . (Σ , Zür. Udg.). $\acute{\upsilon}\pi\omicron\mu\eta\eta\mu\alpha$ er jo ikke det samme som $\mu\eta\eta\mu\eta$, men maa staa i Flertallet (ligesom *monumenta*), og $\acute{\omicron}\rho\omega\tilde{\sigma}\iota$ passer ligesaa godt som Θεωρεῖν til det samlede Udtryk. Ved at man skrev uden Melleumrum kunde denne Variant overmaade let opstaa.

§ 74. Medens jeg i Almindelighed ikke har forsøgt eller benyttet de af andre fremsatte Forsøg til at rette de mange uforstaaelige og meningsløse Udtryk i de falske Dokumenter, fordi der dog ikke kunde opnaas noget tilfredsstillende Resultat, har jeg dog troet at burde følge codd. ogsaa her saa nøje som muligt eller den konstante Sprogbrug, naar denne var ganske tydelig (s. de to ovenfor ved § 34 anførte Steder). Naar saaledes her *οἴωνες* aldeles udelades af Σ , medens det derimod findes i *Y* og *F.*, da har jeg hellere fulgt Bekker og Westerm. der skrive *οἴωνες*, end Zür. Udg., som indskyder *οἴ*, dels fordi hin Form er den almindelige, dels fordi den findes i codd., medens *οἴ* er Gisning. Jeg har da ogsaa nedenfor beholdt det aldeles dunkle *καὶ λέγειν*, men § 75 har jeg med Schæfer skrevet *δοῶναι κατὰ τὰ ἐκ τῆς ἐκκ. ψ.*, skjönt det ikke bringer synderlig bedre Mening i Stedet end codd. *καὶ*.

§ 79 har jeg isteden for codd.s og Bekkers *γέγραφε*, der indeholder en uforsvarlig Uregelmæssighed, hvorfor Bekker ogsaa foreslog *ἔγραφε* (Schæfer *ἐγεγράφει*), med Zür. Udg. og Westerm. oplaget Devarii Rettelse *γεγράφει*, der kommer Haandskr. nærmest og passer ligesaa godt til *ἐμμένητο* som *ἔγραφε**).

§ 88. Bekkers *δοῖς* har jeg med Westerm. beholdt, medens Zür. Udg. efter Σ skriver *δούς*. Men da Nutiden (*λέγων καὶ γράφων καὶ πράττων*) gaar i Forvejen og Tidsforholdet i ingen Henseende er forskjelligt ved det sidste ved *καὶ* tilføjede Begreb, kan *δοῖς* næppe for-

*) Den af alle Gram. antagne Udeladelse af *ε* foran Fordoblingen i Plusqpf. hos attiske Forff. (Matth. § 165, Rost. § 68, II, 2) er for Resten i den nyeste Tid bestridt af C. Schmidt: über das Plusqpf. (Progr. Bielefeld, 1851), uden dog bestemt at kunne benægtes.

svares, med mindre man tillige vil udelade *καί* foran dette sidste Led, som da ikke bliver sideordnet de foregaaende. — Af samme Grund er *ἀποφνεῖν* beholdt § 107.

§ 100. Ordene *ἐν οἷς ἐπισιεύθητε* (hos Bekker) udelades af de nyere Udg., fordi de ikke findes i Σ . Jeg har ogsaa troet at burde udelade dem, skjönt det er vanskeligere at forklare denne Tilføjelse end de fleste andre i de övrige codd. Muligvis ere de, som Westerm. formoder, indskudte fra det lignende Sted Æskhines 3, 85. Men beholdes disse Ord, hör de ikke med Schæfer oversættes: „i de Ting som vare eder betroede“, men: „i det, hvori man viste eder Tillid“. — Sammesteds har jeg med de nyere (efter Σ) skrevet *τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων*. Bekker har benyttet de andre ringere Haandskrifters Efterhjælp, hvor der indskydes *ἐνεχ'* foran *Ἑλλήνων*. Men de bedste codd. udelade *ἐνεκα* ogsaa paa et ganske lignende Sted (*π. παραπροεσβ.* § 76), og Ordet synes ogsaa her indskudt paa et mindre passende Sted, da det burde staa bagefter *ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας*. Ejeformen kan endelig uden Vanskelighed forklares; se min Bem.

§ 102 *τὰ ὄντα ἀπολλύοντας* har jeg skrevet med Westermann, idet jeg ikke har turdet udelade *τὰ ὄντα* med Σ og Zür. Udg., men derimod efter samme har optaget *ἀπολλύοντας* for det tidligere *ἀπολλύντας*. Da nemlig begge Former ere transitive, og navnlig altsaa den, som Σ giver med Udeladelse af *τὰ ὄντα*, ikke kan staa i uindvirkende Betydning, maa der underforstaas *ταῦτα ο*: *τὰ μέτρια ἢ μικρά*, hvis *τὰ ὄντα* udskydes. Men jeg har anset dette for altfor haardt og usædvanligt.

§ 107 *ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἂν τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν*

ἐθέλειν οἱ πλούσιοι skriver Zür. Udg. og de nyere efter Σ og flere andre codd. Jeg har imidlertid med Bekker udeladt ἐθέλειν, fordi det ikke lader sig forklare paa nogen Maade. At det ogsaa er udeladt i den tyske Udg. af Madv. græske Ordföjn., hvor dette Sted anföres som Ex. § 173, beviser vel ikke bestemt, at ogsaa Madvig vil udelade det, da alle hans Exempler ere efter Bekkers Text (saaledes ogsaa det ovennævnte Ex. af § 13, hvor Madv. § 189, a har ἐξελέγξεν); men da det ikke fornuftigvis kan forbindes med ποιεῖν, og Henförelsen (med Westerm.) til ἀναλῶσαι ἄν ikke kan ske uden at gjöre Vold paa Grammatik og Sprogbrug (en Inf. forb. med en anden Inf. der staar hypothetisk med ἄν), var der i Skoleudgaven intet andet Middel end at udelade det. *)

§ 134 προσείλεσθε findes i alle codd. og Udg., skjönt nogle, f. Ex. Westermann, ere tilbøjelige til at foretrække Hier. Wolfs Gisning προσείλεσθε, fornemmelig paa Grund af det tilföjede κακείνην. (I § 280 findes Varianten προσελέσθαι i Y og flere codd. til Læsemaaden προσελέσθαι.) Men her er ikke Tale om at vælge Areopagos som Æskhines' Kollega, men om at overdrage dette Raad en anden Fuldmagt, förend Taleren vælges. Dog ligger

*) Af noget lignende Art er Stedet Φιλ. γ', 48 ἐμβαλόντας ἀναχωρεῖν, hvor man kunde være i Tvivl om ἄν bör henföres til Participiet eller Infinitiven. Jeg erindrer ikke at have set noget lignende Sted, og denne Sprogform er slet ikke berört af Madvig i Ordföjningslæren eller tilstrækkelig forklaret af andre, saa vidt jeg ved. I Anm. til Stedet har jeg opfattet ἄν som henhörende nærmest til ἀναχωρεῖν, og Inf. som potentiel, i Lighed med den ikke sjældne Brug af ἄν med Indik. Impf. eller Aor., som er oplyst af Madv. § 117, b. Anm. 3 (Matth. § 599, a, hvor flere Expl. anföres, og Krüger § 53, 10, 3). Dog er jeg ingenlunde sikker paa denne Forklarings Rigtighed, men om en Rettelse af Texten (Udeladelse af ἄν) kan her ikke være Tale, da alle codd. have det.

der i προαιρεισθαι ikke nødvendig et forud gjort Valg, men det betegner her som saa ofte blot at vælge, f. Ex. § 285. Smlgn. iøvrigt min Bemærkn. til Stedet.

§ 135 ὅτε τοῦτον μέλλοντα λέγειν ἀπήλασεν ἡ βουλή: dette er en Rettelse, hvorved jeg har søgt at gjøre dette aabenbart i codd. forvanskede Sted læseligt og forstaaeligt. I cod. Σ findes τούτου μέλλοντος ἀπήλασεν ἡ βουλή, hvilket Zür. Udg. har optaget. Bekker har villet hjælpe paa Stedet ved at tilføje: τούτου μέλλοντος λέγειν ἀπήλασεν αὐτὸν ἡ β. uden at anføre codd.s Hjemmel herfor (idet dog 2 codd. have λέγοντος istdf. μέλλοντος, hvilket Westerm. skriver, angivende det som de bedste Haandskr.s Læsemaade, idet han dog opstiller som Rettelsesforsøg ὅτε τούτου ἀπήλασεν ἡ βουλή eller ὅτε τοῦ λέγειν ἀπήλασεν ἡ βουλή). Men naar her spørges om et regelmæssigt Udtryk, da kan der ikke staa en Dobbel-Genit. uden tilføjlet Obj. Akk., og denne Akk. kan ikke være det samme Begreb som er Grundord i Dobbel-Gen. (s. Madv. Ordf. § 181, d, Anm. 6); og selv om her var brugt en ualmindelig Udtryksmaade, havde Demosth. dog næppe nogensinde sagt τούτου μέλλοντος-αὐτόν, da der ikke var mindste Grund til denne Unøjagtighed. Da her altsaa maa være udfaldet noget eller have indsneget sig en Skrivfejl i codd., maatte Stedet rettes til τοῦτον μέλλοντα [λέγειν] ἀπήλασεν ἡ β., saaledes at λέγειν, der dog vanskelig undværes, tages med, hvis man ikke tør tænke sig det udeladt (og dette har jeg skrevet), eller ogsaa τοῦτον τοῦ λέγειν ἀπήλασεν ἡ β., idet τοῦτον da ved det følg. τοῦ var blevet til τούτου. Men det første Forslag slutter sig nærmere til codd.

§ 147 οὐδένα ἡγεῖτο har jeg her skrevet efter Dissens og Westem.s Raad. Haandskrifterne have οὐδέν' ἄν

ἡγεῖτο, hvilket Bekker og Zür. Udg. skrive. Men ἄν giver ingen Mening, da her skal betegnes en bestemt Mening af Filip om hvad der skulde ske; og den følgende Sætn., der er ganske sideordnet med denne, er udtrykt bestemt, uden hypothetisk Form.

§ 170. τῆς κοινῆς τῆς πατριδος φωνῆς har jeg skrevet, idet jeg har beholdt vulgata. Bekker: τῆς πατριδος τῆ κοινῆ φωνῆ, Westerm.: τῆ κοινῆ τῆς πατριδος φωνῆ, der kommer Σ nærmere, med hvilken Zür. Udg. skriver τῆς κοινῆς πατριδος φωνῆς. Tillægsordet kan vel lige rigtigt forbindes med πατρις eller φωνή; men ved den af mig optagne Skrivemaade kan det ogsaa forbindes med hvilket af disse Ord man vil, desuden kommer den cod. Σ nærmere end de Læsemaader, der have Dativen, endelig synes det mig nødvendig at begge Begreberne maa staa bestemte (ved Artiklen), og τῆς kunde yderst let udfalde, dels fordi det staar der én Gang, dels formedelst de lignende Endelser (-ης), dels naar man gjorde Forsøg paa at rette og omsætte Ordene. Jeg indser heller ikke, hvorfor Dativen i nogen Henseende skulde være mere passende end Genitiv, der findes i alle de övrige codd., der næsten enstemmig have den af mig foretrukne Læsemaade.

§ 195 ἃ γε μηδὲ πείραν ἔδωκε θεῶν τινος εὐνοία καὶ τῷ προβάλλεσθαι har jeg skrevet med de nyere Udg., der her forlade Σ, medens Bekker følger den: εὐνοία. Thi dels maa ἃ være Subj., dels har Bekker for at faa Mening i Stedet, maattet rette τῷ til τό, mod alle codd.

§ 216. Med Bekker og Westerm. kan jeg ikke tro, at det er muligt her at udelade μάχας, som Zür. Udg. gjør efter Σ. Ordet maa være udfaldet af Σ ved en Uagtsomhed,

§ 227. Medens her Bekker og Westerm. efter Σ a sec. manu skrive *καθαραι ὡσιν*, har Zür. Udg. efter Σ a pr. m. *καθαρωῶσιν*, hvilket jeg har fulgt. Naar Westerm. siger: der Lesart *καθαρωῶσι* steht der intransitive Gebrauch des Worts entgegen, da forstaar jeg ikke hvad han dermed mener; efter hans derpaa fremsatte Forslag at læse *καθαρεύωσιν* og den af Σ anførte Læsemaade *καθαρωσι* (*καθαίρωσι*?) skulde man næsten tro, at han taler om *καθαίρω* (rensar), der sikkerlig ikke kan bruges i Betydn. *καθαρεύω* (er ren). Men hverken *καθαρός* eller *καθαίρω* eller *καθαρεύω* bruges nogensinde i den Betydn. som her fordredes, saa at Rettelsen i Σ uden Tvivl er en Misforstaaelse eller et uheldigt Forklaringsforsøg. At *καθαραι ὡσιν* kan betyde „gaa op”, er ikke godtgjort; men snarere kan man af den alm. Brug af *καθαροῦν*, som ogsaa bestyrkes ved Æskh. 3, 59, forklare dette Ords Brug her i Overensstemmelse med Retssprogets Udtryk. S. min Anm. til Stedet. At her intet Objekt er tilføjet (hvilket maaske er Meningen af Westerm.s Ord, skjönt dette ikke kan kaldes intransitivt), kan næppe støde nogen.

§ 241. Her har jeg ikke vovet at udelade Gjenta-gelsen af Ordene *οὐχ ὡς*, hvilket Zür. Udg. gör (efter Σ), ligesaa lidt som § 193 Udeladelsen af *ἐν* synes mig til-raadelig. Jeg har begge disse Steder fulgt Bekker og Westerm.; ligeledes § 242: *τῆ πατρίδι*.

§ 247. Her har jeg foretaget en Rettelse paa egen Haand, hvortil Konsekvensen af Haandskrifternes Varianten og Rettelser bestemt fører. I Σ (som Zür. Udg. gjen-giver) skrives *καὶ μὴν ἴσῃ διαφθαρῆναι χρήμασι ἢ μὴ*; men saa ulogisk taler Demosth. aldrig, og Westermanns Forklaring beviser ingenlunde, at Tanken paa Græsk kan

udtrykkes saaledes. Bekker skriver καὶ μὴν τῶν (γρ udel. af Σ) μὴ διαφθαρεῖναι χρήμασι, uden Haandskr.s Hjemmel, som det synes; dette kan vel forstaas, men slutter sig ikke til de bedre codd. Berg (s. hans Fortale S. η) er gaaet videre og skriver τῶν μὴ διαφθαρεῖναι χρήμασιν ἐμέ (idet ἡ μὴ er rettet til ἐμέ), hvorved dette μὴ, som svæver omkring paa forskjellige Steder, antages at have staaet to Gange, baade foran og bagved. Uden Tvivl har den oprindelige Skrivemaade været τῶν διαφθαρεῖναι ο: „med Hensyn til Bestikkelse”; da man her savnede Nægtelsen eller ventede den tilsat, har man ovenover skrevet ἡ μὴ, og denne Tilføjelse er da enten benyttet til at indskyde μὴ foran διαφθ. (hvilket uden Tvivl var dens Mening, der först skrev det til), eller ved en Misforstaaelse sat bagefter χρήμασι. Jeg har derfor aldeles bortkastet μὴ, hvorved vistnok den oprindelige Skrivemaade er gjengivet og Haandskrifternes Varianter forklarede. — Strax efter har jeg beholdt μηδέ, da καί (cod. Σ) synes mig alt for stødende.

§ 257 παιδὶ [μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς] τὰ προσηκ. διδ. De indklamrede Ord findes ikke i Σ a pr. m. og udelades derfor af Zür. Udg. Men da ὄντι næppe kan være borte efter græsk Sprogbrug, maa det hele, som findes tilføjlet i Σ og skrives i de øvrige codd., betragtes som en tilfældig Udeladelse. Derfor har jeg med Bekker og Westerm. beholdt disse Ord.

§ 278. Paa dette Sted har jeg med Westerm. efter 6 af de ringere codd. indskudt τι foran τῶν δήμεν. Det kunde let falde ud, da de samme to Bogstaver gaa foran, og da jeg ikke troede, at εἶναι πρὸς τινα kan betyde at være imod en, har jeg anset dette for nødvendigt. Siden har Funkhänel gjort dette Sted til Gjenstand for

særlig Omtale i Philologus VII, 3, S. 567 fg. Efter at have sammenlignet Stederne § 21, 60, 247 og *mod Midias* § 44, *mod Stefanos I*, § 22 viser han, at Udeladelsen af ι kan forsvares; men naar han paa den anden Side betvivler Rigtigheden af Udtrykket med tilføjede ι , da er dette vistnok uden Grund.*)

§ 279 har jeg fulgt Bekker ved ikke at optage $\kappa\alpha\iota$ foran $\pi\acute{\alpha}\sigma\alpha\nu \epsilon\tilde{\chi}\epsilon\iota \kappa\alpha\chi\acute{\iota}\alpha\nu$, hvilket Zür. Udg. har, skjönt det kun findes i tre af de ringeste codd. Det hele Udtryk udelades imidlertid i Σ , og derfor har Berg (men saa vidt jeg ved, ingen anden Udg.) udskudt det, idet han forklarer det som et afbrudt, udraabende Udtryk. Det bekjendte Sted Xenof. Apomn. I, 4, 12 beviser imidlertid næppe, at ogsaa Demosth. vilde have udtrykt sig saaledes, og det forekommer mig mod denne Talers Sprogbrug. Jeg har derfor beholdt de nævnte Ord, idet jeg anser deres Udeladelse for tilfældig i Σ , hvis Udeladelser dog ikke altid, som oftere ovenfor er søgt godtgjort, kan antages for rigtige.

§ 287 $\acute{\upsilon}\pi\omicron\kappa\rho\iota\nu\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\omicron\nu$ foretrækker jeg med Bekker og Westerm. for Zür. Udg.s $\acute{\upsilon}\pi\omicron\kappa\rho\iota\nu\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\nu\varsigma$, som ikke passer i Sammenhængen, da der gaar $\epsilon\lambda\theta\acute{\omicron}\nu\tau\alpha$ i Forvejen, og der aabenbart med denne almindelige Skildring af den enkelte Person sigtes til den bestemte, men ikke nævnte Æskhines.

§ 289 skriver jeg $\beta\rho\alpha\beta\tilde{\eta}$ med Zür. Udg. og Westerm. efter Schneiders Forslag. Thi vel have codd. her

*) Samme Sted berører Funkhänel § 262 $\pi\lambda\epsilon\acute{\iota}\omega \lambda\alpha\mu\beta\acute{\alpha}\nu\omega\nu \acute{\alpha}\pi\acute{\omicron} \tau\omicron\upsilon\tau\omega\nu$, hvorefter man nu udelader Ordet $\tau\rho\acute{\alpha}\upsilon\mu\alpha\tau\alpha$ (med Σ). Han misbilliger ikke Udeladelsen, men fastholder i Modsætn. til den af mig efter Westermann givne Forklaring sin i Qvæst. Demosth. p. 44 fremsatte Mening.

βράβην, men da dette er det eneste bekjendte Sted, hvor der findes denne Form, er der ikke tilstrækkelig Grund til derfor at antage et nyt græsk Ord *βράβης* for *βραβεύς*, tilmed da hele Epigrammet ikke findes i cod. Σ. Smlgn. Pape og Steph. Thes., Ordet *βραβεύς*.

§ 317 *τινες, οἱ διασύροντες* har jeg optaget med Zür. Udg. og Westerm. efter Σ og de fleste bedre codd.; dog skrives der i dem *οἱ διασύροντες*, hvilket Berg følger. Da jeg imidlertid ikke kan tro, at forbindelsen *τινες οἱ διασ.* er rigtig, og hele Sætningsformen bliver ualmindelig, har jeg skrevet *οἱ* som naturligere og mere passende.

§ 320 har jeg med Bekker og Westerm. beholdt *ἦν*. Det udelades vel af Zür. Udg. med Σ, men i den længere Forsætning er Udeladelsen af Omsagnet utilladelig, i det mindste meget paafaldende.

Skoleefterretninger.

Lærerne.

Hidtilværende Rector, der den 7de Novbr. 1812 læste første Gang som Adjunct ved Horsens lærde Skole, indgav omtrent ved samme Tid paa Aaret 1852 allerunderdanigst Ansøgning om Entledigelse med Pension, hvilket, under Forudsætning af Rigsdagens Samtykke, allernaadigst bevilgedes ham til 23de August 1853.

Ved Ministeriets Resolution tilstodtes Adjunct Westesen Permission fra Ferien til 1ste October, for at foretage en kort Udenlandsreise.

Istedetfor Adjunct G. C. F. Høeg, der i afvigte Sommer var ansat som Sognepræst i Angeln, udnævnedes hidtil constitueret Adjunct ved Slagelse lærde Skole, Cand. Theol. Christian Ehrenfried Lund, under 13de August til fast Adjunct ved Nykøbing Cathedralskole.

Ved denne Ansættelse foretoges enkelte Forandringer i Fagernes og Timernes Fordeling. Saaledes fik Rector græsk Testamente og Religion i de 5 øverste Classer, samt Tydsk og tydsk Stiil i 6te—4de Classe — 20 Timer.

Overlærer Blicher: Hebraisk i 7de Classe, Græsk i 6te—4de Classe og Religion i 2den og 1ste Classe — 24 Timer.

Overlærer Mag. Lund: Græsk i 7de Classe og Latin og latinsk Stiil i 7de og 6te Classe — 23 Timer.

Adjunct Buch: Mathematik i hele Skolen og Naturlære i 7de Klasse — 30 Timer.

Adjunct Westesen: Naturhistorie i hele Skolen, samt Fransk i 6te—3die Klasse — 24 Timer.

Adjunct DhlenSchläger: Historie i hele Skolen, Geographie i 6te—4de Klasse og Regning i de to nederste Classer — 31 Timer.

Adjunct Brammer: Dansk i de 2 nederste og Tydsk i de 3 nederste Classer — 24 Timer.

Adjunct Nielsen: Latin i 5te—3die Klasse — 27 Timer.

Adjunct Lund: Dansk i de 5 øverste Classer, Fransk i 2den Klasse og Geographie i de 3 nederste Classer — 23 Timer.

I Calligraphie ledeses Underviisningen af Overlærer Blicher, i Tegning af Adjunct Westesen, i Sang af Organist Braase, i Gymnastik af Politibetjent Schlichter under Inspection af Adjunct Buch. De øvrige Inspectionsforretninger besørge des af Adjunct DhlenSchläger.

Disciplene.

Til det nye Skoleaar 1852—53 indmeldtes følgende Disciple:

Til III Klasse:

Hans Peter Holst, Søn af afdøde Ridsmand Cuius Catharus Holst i Carlsøbing.

Peter Johannes Jensen, Søn af Skrædermester Jensen i Nykøbing.

Til II Klasse:

Cornelius Wilhelm Dichman, Søn af Riibmand Dichman i Saxkiøbing.

Edvard Ferrall, Søn af Godsforvalter Ferrall paa Christiansfæde.

Til I Klasse:

Erif Christian Birkholm Arenz, Søn af Sorenskriver Arenz i Flekkefiord i Norge.

Johan Fredrik Saaby Jessen, Søn af afdøde Beipiteur Jessen i Nykiøbing.

Carl Louis Schwensen, Søn af Cancellieraad, Byfoged Schwensen i Nysted.

Otto Johan Laub, Søn af afdøde Bogtrykker Laub i Nykiøbing.

Matthias Wilhelm Grønbeek, Søn af Hospitalsforstander Grønbeek i Nykiøbing.

Carl Augustinus Ohlenbostel, Søn af Snedkermester Ohlenbostel i Nykiøbing.

Michael Glasfen Lange, Søn af Proprietair Lange til Giegod.

Fordelingen af samtlige Disciple i Skolens 7 Classer var følgende.

VII Klasse:

1) Frederik Emil Wichmand (Riibmand W. i Saxkiøbing), 2) Peter Emil Blume (Pastor B. i Stubbekiøbing), 3) Knud Rasmus Edvard Sidenius (Riibmand S. i Maribo), 4) Johan Carl Wilhelm Grandjean (Cand. jur., Godseier G. til Bennerlund), 5) Carl Frederik August Nielsen, (Provst N. i Kallehauge i Sieland), 6) Julius Christian Lehmann (Loldcasferer

L. i Odense), 7) Poul Johan Harder (Farver H. i Nykiøbing), 8) Sophus Valdemar Schwensen (Cancellieraad, Byfoged S. i Nysted).

VI Klasse:

1) Julius Povel Anton Egebeck (const. Toldinspektør E. i Nykiøbing), 2) Carl Johannes Nissen (afdøde Provst N. i Nysted), 3) Hans Frederik Uldall Koble (Stiftsphysicus, Regimentskirurg K. i Nykiøbing), 4) PETER Martin Petrus (Byfoged P. i Stubbekiøbing), 5) Hans Ludvig Schielderup Parelins Koch (Pastor K. i S. Kirkeby), 6) Georg Wilhelm Sodemann (Forpagter S. paa „Nøisomhed“ paa Falster), 7) Johannes Tidesmand (Procurator T. i Nykiøbing.)

V Klasse:

1) Adolph Friederich Sodemann (Broder til Nr. 6 i 6te Klasse), 2) Laurits Nicolai Mannelstad (Provst N. i Bestenskov paa Lolland), 3) Jens Edvard Wilhelm Larsen (afdøde Procurator L. i Maribo), 4) Christian Michael Ammentorp (Pastor M. i Baalse paa Falster), 5) Frederik Christian Bertelsen (Pastor B. i Taagerup paa Lolland).

IV Klasse:

1) Jens Christian Valdemar Bergstrøm (forhenværende Hospitalsforstander B. i Nykiøbing), 2) Henry Frederik Dichman (Kiøbmand D. i Sarkiøbing), 3) PETER Gregers Christian Jensen (Kiøbmand J. i Nysted), 4) Victor Hillerup (Justitsraad H. til Kirstineberg), 5) Rasmus Emil Jürgensen (Stiftsprovst Heiberg-J. i N. Vedby paa Falster), 6) Nicolai Georg Sørensen (Pastor S. i Gundslev paa Falster), 7) Ludvig Christian

Frederik Leopold Wegge (Skovrider B. paa Pederstrup), 8) Jacob Hieronymus Laub (afdøde Redacteur og Bogtrykker L. i Nykiøbing), 9) Ernst Christian Clausen Laub (Broder til Nr. 8), Andreas Peter Henrik Kramer (afdøde Kiøbmand K. i Nykiøbing), 11) Lorents Weybel Roed (Kiøbmand og Borgerrepræsentant R. i Nykiøbing).

III Klasse:

1) Reinhold Christian Grønbeek (Hospitalsforstander G. i Nykiøbing), 2) Hans Peter Holst (see ovenfor), 3) Peter Johannes Jensen (s. o.), 4) Carl Ferdinand Mertins (Muurmester M. i Maribo), 5) Wilhelm Frits Sidenius (afdøde Kiøbmand S. i Nykiøbing), 6) Werner Ludvig Mannelstad (Broder til Nr. 2 i 5te Klasse), Hans Hartvig Møller (Garver M. i Nykiøbing), 8) Johan Jacob Hermann Bockmann (Forpagter B. paa Nyfirskineberg ved Nykiøbing).

II Klasse:

1) Christian Peter Nobel (Tobaksfabrikør og Borgerrepræsentant N. i Nykiøbing), 2) Ludvig Michael Peter Hersleb Glasen Lange (Proprietair L. til Giegod paa Falster), 3) Carl Ferdinand Christian Emanuel Thaning (Godsforvalter T. paa Knuthenborg), 4) Johan Christian Frisenette (Gjæstgiver F. i Nykiøbing), 5) Cornelius Wilhelm Dichman (Broder til Nr. 2 i 4de Klasse), 6) Christian Frederik Tidemand (Broder til Nr. 7 i 6te Klasse), 7) Hans Josva Isak Mackeprang (Kiøbmand M. i Nykiøbing), 8) Edvard Ferrall (s. o.).

I Klasse:

1) Erik Christian Birkholm Arenz (s. o.), 2) Otto Johan Laub (Broder til Nr. 8 og 9 i 4de Klasse), 3) Jo-

han Frederik Saaby Jesen (s. o.), 4) Matthias Wilhelm Grønbeil (Broder til Nr. 1 i 3die Klasse), 5) Carl Augustinus Ohlenbostel (s. o.), 6) Carl Louis Schwensen (Broder til Nr. 8 i 7de Klasse), 7) Michael Claassen Lange (Broder til Nr. 2 i 2den Klasse).

Bed det nye Skoleaars Begyndelse udmeldtes: H. C. Scheel, H. J. B. Nobel, N. F. B. L. Thaning, F. C. K. Wefenberg, C. L. J. Bendtsen, H. Schwensen, S. A. L. Gad.

I Aarets Lob udtoges: J. Tidemand, F. Chr. Bertelsen, J. H. Laub, A. P. H. Kramer.

Til Afgangsexamens sidste Deel indstille sig: F. C. Wichmand, P. C. Blume, J. C. B. Grandjean, J. C. Lehmann, P. J. Harder, S. B. Schwensen.

Til samme Examens første Deel: J. P. A. Gebeck, C. J. Nissen, H. F. H. Koble, G. B. Sodemann.

Beneficiarier og Gratister.

Som saadanne har Ministeriet for indevarende Aar udnævnet følgende:

Høieste Stipendium:

J. P. A. Gebeck.
A. F. Sodemann.

Mellemste Stipendium:

C. J. Nissen.
G. B. Sodemann.
J. C. B. Larsen.

Laveste Stipendium:

- J. G. Wichmand.
 J. G. B. Bergström.
 L. G. F. L. Wegge.

Fri Underviisning:

- C. F. A. Nielsen.
 P. G. C. Jensen.
 C. C. C. Laub.
 N. P. H. Kramer.
 J. G. Frisenette.

De to Cathedralsskolen tillagte Portioner af det Moltkefke Legat, hver paa 40 Rbd. aarlig, ere ved Legatets nuværende Bestyrer, Hs. Excell. Greve N. B. af Moltke til Bregentved, forundte J. P. A. Egebeck, Søn af const. Toldinspecteur Egebeck i Nykøbing, og J. G. B. Larsen, Søn af afdøde Procurator Larsen i Maribo.

Locale og Inventarium.

I Skolens Locale er ingen Forandring foretaget. De sædvanlige Reparationer paa Tag og Fag ere efter Bygningsinspectorens Forslag udforte. Et Plankeværk, som i Orkanstormen sidstafvigte Estraar omkastedes og som gammelt og opraadnet aldeles ødelagdes, er erstattet ved et nyt. Dagligstuen i Beboelsesleiligheden er bleven forsynet med ny Maling og nyt Gulv, ligesom syvende Glasfærelse med et nyt Gibsloft og sammes Bægge med ny Afpuddning.

Af nyt Inventarium er til 7de Klasse anskaffet en Cathederstol og til Bibliotheket en dobbelt fritstaaende Reol.

Det naturhistoriske Museum har ingen Udvidelse er-

holdt, paa sammes Herbarium nær, der efterhaanden bestandig forøges.

Af Discipel Lehmann er skienket et Sæt geometriske Næt af Pap til at vise Udfoldningen af de regulære Lezgers Overflade.

Til den physiske Instrumentsamling er fra Mechanicus Julius Nissen i Kiøbenhavn, under 22de September f. A., modtaget:

Selvskaal til det Leidenfroskiste Forsøg. — Stativ med Reagensglas og Tang. — Apparat til at fuge Vand ved Damp. — Electriseermaskine med Isolerstammel. — Electrisk Udlader. — Leidener Bateria. — Leidener Glaske. — Pancelectricon. — Galvanoplastisk Apparat. — Galvanisk Apparat. — Et Stativ. — 2 Thermometre i Føderal. — Cryophor. — Vandhammer. — Golipila. — Dampcylinder med Kiedel og Trefod. — Magnetnaal paa Fod. — Electroscop. — Electrophor med Graaværk. — Electromagnetisk Multiplicator. — Pyrometer. — Inclinationsnaal. — Differentialthermometer. — Electrisk Piul. — Apparat til electromagnetisk Grundforsøg. — Magnetiseerspiral. — Daniells Hygrometer. — Brændspeile med Ildkurs. — Voltas Soile. — Vanddecompositionsapparat. — Thermoelectrisk Apparat. — Inductionsruille. — Electrisk Leeg. — Kobbertraad. — Electromagnetisk Pompeapparat. — 2 Magnetstænger i Kasse. — Electromagnet paa Stativ. — 2 Kulspidser med Messingindfatning. — Maximum- og Minimumthermometer.

Bibliotheket.

Ligesom tilforn har Cultusministeriet skienket deite alle i Aarets Løb udkomne Disputatser, Lectionstabeller og Programmer fra Kiøbenhavns Universitet og den polytechniske Anstalt, samt Programmer fra alle Danmarks og Norges lærde Skoler, de preussiske Gymnasier og de hollsteenske Skoler fra Krigsaarene til 1852. Fremdeles Wegeners Marsberetning fra det kongelige Geheimarchiv 1848—49, Th. 5. Erslews almindelige Forfatterlexikon, sidste Hæfte, Oversigt over Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1852, Stephani Thesaurus VII, 6te H., Molbechs historiske Tidsskrift, IV Bd. 2det H. og V Bd. 1 H., Oluffens Begyndelsesgrunde til Astronomien, 6 Tryk.

Af egne Ingtægter, som ordentligviis kun bestaae af Renterne af det Hageske Legat, men iaar forøgedes med et Tilskud af den almindelige Skolefond paa 30 Rbd. til Bibliotheket og videnskabelige Apparater, ere Bibliothekets sædvanlige Udgifter til Indbindinger, Suppleringer og nye Anskaffelser bestridte. Og foruden de anførte Skrifter bestod Samlingens Tilvært i følgende:

Pensées de Pascal. 1—2.

Carl Otto: Zur Charakteristik des heiligen Justinus, Philosophen und Märtyrers.

P. E. Lind: Christendommens Indflydelse paa den sociale Forfatning fra dens Stiftelse til Justinian.

Hases neue Propheten.

E. A. Schmid: Handwörterbuch der Spanischen Sprache.

E. Molbeck: Dansk Glossarium.

Plinii Secundi Epistolæ, rec. C. H. Weiße.

Stolls Mythologie.

Jul. Caesar: Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft.

Leipziger Repertorium 1852.

C. Lwewau: Verzeichniß der antiken Denkmäler, im Antiquarium des königl. Museums zu Berlin, m. 24 Kupfern.

Edw. Gerhard: Neuertorbene antike Denkmäler 1, 2.

A. E. L. Heiberg: Thomas Kingos Levnet.

A. S. Drsted: Af mit Livs og min Tids Historie II.

J. A. Worsaae: Minder om de Danske og Normændene i Engelland, Skotland og Irland.

Grimur Thomsen: Tiberius og Philip II.

Schilderungen und Charakterzüge aus den Feldzügen in Schleswig.

Recke: Om Angrebene paa den danske Armees Flanker efter Slaget ved Idsted.

C. F. Wegener: Forsvar for Danmarks Konges og Kongehuses fulde Arveret efter Lex Regia.

A. S. Drsted: Over det den forenede Rigsdag forelagte kongelige Budskab om Arvesølgen for den samlede danske Stat.

H. Egede: Det gamle Grønlands Perustration.

W. A. Graah: Undersøgelsestæise til Østkysten af Grønland m. Fig. og K.

- Edw. Erslew: Den danske Stats Geographie.
 Carl Ritter: Einleitung zur allgemeinen vergleichenden Geographie.
 Berghaus: Physicalischer Atlas I, II, III, IV m. Charten.
 H. C. Brandes: Geographie von Europa für Lehrer an den oberen
 Gymnasialclassen.
 Forchhammer: Topographie von Troja mit einer Charta von Spratt,
 (Gave fra Udgifveren).
 Bauerfeller: Reliefkort over Europa.

- H. Chr. Orsted: Samlede Skrifter ved Hauch. 9de Bd.
 Videnskabelige Meddelelser af den naturhistoriske Forening.
 Encyclopedie d'histoire naturelle, d'apres les travaux des naturalistes
 les plus eminents de tous les pays et de toutes les epoques, par
 Dr. Chenu, Prof. — Coleoptères II.

- Næsens: Arithmetik.
 P. C. Berg: Lærebog i Arithmetik.
 — Lærebog i spherisk Trigonometrie og Statik.
 Jul. Thomsen: Lærebog i præparativ Chemie.
 C. Schiellerup: Lærebog i geometrisk Tegning.
 Lithographerede Blade af det kongelige Billedegallerie paa Christiansberg
 og den grevelige Moltkeske Samling, udgivne med dansk, fransk
 og tydsk Text ved Winning. 1ste H.
 Bibliothekets Indtægter udgjorde:

Renter	62	<i>R^{ld}</i>	=	β.
Udgift af en Jordlod	68	"	=	"
Bidrag fra Skolekassen	26	"	80	"
	<hr/>			
	156	<i>R^{ld}</i>	80	β.

Dets Udgift:

Underbalance efter forrige Regnskab .	42	<i>R^{ld}</i>	48	β.
Indkjøbte Bøger	112	"	32	"
Bogbinder- Arbejde	33	"	92	"
Avvertisement	2	"	30	"
Regnskabsprocent	3	"	13	"
	<hr/>			
	194	"	23	"

Underbalance 37 *R^{ld}* 39 β,

som bliver at refundere af næste Aars Indtægt.

Til forestaaende Examinier læstes og opgives Følgende:

Dansk.

I Cl.: Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog er anvendt til Dplæsning og Analyse. Boiesens Sproglære indtil Ordsøiningslæren. 20 Digte ere lærte udenad. Dictat tre Gange om Ugen. — II Cl.: Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog. Boiesens Sproglære læst og repeteret. Orddannelselæren efter Vinzer. 10 større Digte ere lærte udenad. 2 Gange ugentlig skreves Stile, bestaaende deels i Gienfortælling, deels i lette frie Dpgaver. — III Cl.: Holsts prosaiske Læsebog er anvendt til Dplæsning og Analyse. Vinzers danske Sproglære. Digte ere lærte udenad. Ugentlig skreves 1 Stil, bestaaende deels i Gienfremstilling af et gienmengaet Stykke, deels i Oversættelser og lette frie Dpgaver. — IV Cl.: Holsts prosaiske Læsebog er anvendt til Dplæsning. Digte ere lærte udenad efter hans poetiske Læsebog. 1 Stil ugentlig, bestaaende i frie Dpgaver og enkelte Oversættelser. — V Cl.: Den nordiske Mythologie og Sagnetreds er gienmengaet efter P. A. Munchs „Normandenes Gudelære i Hedenold“. Dehlschlägers „Nordens Guder“, og „Balder hiin Gode“ samt Ewalds „Balder Død“ ere lærte. 1 Stil ugentlig. — VI Cl.: Den danske Literaturhistorie blev gienmengaet efter Thorsens Haandbog indtil Ewald og det Læste oplyst ved Stykker af Forfatterne. 1 Stil ugentlig. — VII Dvælses i mundtligt Foredrag, hvortil Stoffet som oftest er taget af nordisk Mythologie og dansk Literaturhistorie, have afvevlet med Repe-tition af den sidstnævnte. I Reglen 1 skriftlig Dpgave ugentlig.

Tydsf.

I Cl.: Rungs Læsebog for de lavere Classer forfra til Side 117. Søiningslæren er indøvet efter Meyers Sproglære. 18 Digte ere lærte udenad. Skriftlig Oversættelse fra Tydsf til Dansk i Gang ugentlig; i Slutningen af Aaret ere Jürs og Rungs Materialier benyttede til skriftlige Dvælses. — II Cl.: Rungs mindre Læsebog fra Side 117 til Enden. Meyers Sproglære. 5 større Digte ere lærte udenad. 2 Gange om Ugen deels skriftlig deels mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsf efter Jürs og Rungs Materialier. — III Cl.: Siorts Læsebog Side 87—112. 195—235. Meyers Sproglære med enkelte Til-

føielfer. Ugentlig leveredes 1 Stiil. — IV Cl.: Hiorts Læsebog Side 87—173. Meyers Sproglære med Tillæg. 1 Stiil ugentlig. — V Cl.: Samme Læsebog Side 173—254. Hele Meyers Sproglære med Tillæg. 1 Digt lært udenad og 1 Stiil udarbejdet hver Uge. — VI Cl.: Udsprede Stykker af Rungs, Jürs og Rungs og Hiorts Læsebøger. Schiller: die Geschichte des dreißigjährigen Krieges, Macbeth og Wilhelm Tell; Körners, Ossians og Claudius's Werke. Hele Grammatikken er repeteret. Literaturhistorie efter Abrahams. 1 Stiil ugentlig.

Fransk.

II Cl.: Borrings manuel de langue française forfra til Side 62. Det Læste er tillige lært udenad og foruden de i Læsebogen forekommende Orde ere andre lærte. Fabricius's „Udkast til den franske Formlære“ til de uregelmæssige Verber. 1 Time ugentlig til Dictat. — III Cl.: Læsien: Fransk Extemporallesning fra Side 1—70. Hele Bøiningelæren efter Abrahams. — IV Cl.: Læsien: Fransk Extemporallesning fra Side 127—232. Bøininge- og Orddannelselæren efter Abrahams. — V Cl.: St. Marc-Girardin: cours de la littérature française, vol. 2. Ordbøiningelære efter Abrahams. — VI Cl.: Theophile Gautier: voyage en Espagne.

I de to øverste Classer har ingen Repetition fundet Sted. I III, IV, V Classer er der skrevet 1 Stiil ugentlig efter Sibberns Dvælfser.

Latin.

III Cl.: Silfverberg: Latinsk Læsebog fra Side 1—37 med Forbigaaelse af første Afsnit af andet Cursus. Af Madvig's latinske Sproglære er det vigtigste af Formlæren læst og flere Gange repeteret. Troiels Exempler ere brugte til Dvælfser i skriftlig og mundtlig Stiil. — IV Cl.: Cæsar de bello Gallico, 5te Bog, 6te Bog fra Cap. 11—29, 7de Bog fra Cap. 68—90. Af Madvig's latinske Sproglære er læst Formlæren og det vigtigste af Ordbøiningelærens første og andet Afsnit. 2 Stile ere skrevne om Ugen, først efter Troiels Exempelsamling, siden efter Ingerslev's Materialier; desuden er i Reglen hver Uge nogen Tid anvendt paa Skolen deels til skriftlig og mundtlig Stiil, deels til Version. Af Boiesens romerske Antiquiteter er læst Afsnittet om Krigsvæsenet. — V Cl.: Cicero: or. pro Sexto Roscio Amerino; Sallusts

Jugurtha. Af Madvig's latinske Sproglære er læst Formlæren, Ord-
 føiningelærens første og andet Ufsnit. 2 Stile ere skrevne om Ugen
 efter Ingerslevs Materialier; desuden er 1 Time om Ugen paa Skolen
 anvendt enten til mundtlig og skriftlig Stil efter Ingerslev eller til
 Versioner, hvortil ere benyttede Casar, Sallust og Ciceros Taler. Cur-
 sorisk er læst noget af Casar de bello Gall. 5te Bog. Boiesens romerske
 Antiquiteter ere benyttede ved Henviisning under Forfatterlæsningen. —
 VI Cl.: Ciceros 4 catilinariske Taler, de Officii's 2den Bog og endel
 af sammes Lælius (cursorisk). Sallust's Jugurtha. Livius's 1ste Bog.
 Virgils Æneis, 1ste og 3die Bog. Til Versioner (i Almindelighed 1
 hver anden Uge paa Skolen) er benyttet Cicero, Livius og Tacitus.
 Stil er skreven 2 Gange om Ugen efter Heinrichsens ældre Opgaver,
 første Samling, foruden Extemporalstile paa Skolen. De skrevne Stile
 ere senere repeterede ved mundtlige Svøelser. Madvig's Sproglære er
 for første Delen repeteret. Antiquiteter og Litteraturhistorie ere kun
 benyttede ved Henviisninger. — VII Cl.: Ciceros 4 catilinariske Taler
 og de 2 første philippiske Taler (repeterede); Horatius, Odernes 2den
 Bog og Epist. 2den Bog med Ars poetica. Iøvrigt er Tiden anvendt
 til Repetition af tidligere Læsning, som dog tildeels har været nyt
 for Classens yngre Afdeling, nemlig: Cicero de Officii's 1ste og 3die
 Bog, sammes Lælius; Livius's 21de, 22de og 23de Bog. Virgils Æneis,
 8de, 9de og 10de Bog. Den ældre Afdeling har desuden repeteret Ho-
 ratius, Odernes 1ste og Epist. 1ste Bog samt Tacitus Annales 1ste.
 Paa Skolen er af og til læst Stykker af Seneca, Quintilian og Plin-
 ius minor, hvilke Forfattere ogsaa mest ere benyttede til skriftlig Ver-
 sion. Stile ere leverede i Reglen 2 Gange om Ugen, mest efter Hen-
 richsens Opgaver, ny Samling, 3die Hefte, hvoraf sidste Halvdeel er
 skrevet. En Gang om Ugen ere anstillede Svøelser paa Skolen. Mad-
 vig's Sproglære er tildeels repeteret, ligesom Boiesens Antiquiteter og
 Tregders Litteraturhistorie læst i Sammenhæng.*)

*) Til Afgangseramen opgives: Cicero, orat. in Catil. I—IV og
 Philipp. I—II; de Officii's I og III, Lælius. Livius XXI, XXII,
 XXIII; Curtius III—IV; Tacitus, Ann. I; Virgilius, Æneis VIII,
 IX, X; Terentius, Heautontimorumenos; Horatius, Odæ I—II,
 Epistolæ I—II, med Ars poetica. — Græff: Plato, Apologia Socr.
 og Krito; Xenophon, Apomnem. I—II, Anabasis I—II; Herodot
 IX; Homer, Odysseens I, II, VI, VII, VIII; Sophocles Antigone.

Græff.

IV Cl.: Udsprede Stykker i Lunds Læsebog til Øvelse i Formlæren. 5 Capitler af Xenophons Anabasis. — V Cl.: 2 Bøger af Xenophons Anabasis. 2 Bøger af Odysseens. — VI Cl.: 2 Bøger af Xenophons Memorabilia. Platos Kriton. 1 Bog af Herodot. 4 Bøger af Odysseens. — VII Cl.: Sophocles's Antigone. Repetition af Herodot, Xenophon, Plato, Homer. Den yngre Afdeling, som ikke har læst Plato, læste derimod Demosthenes's olyntiske Taler I—III. Stolls Mythologie, Tregders Literaturhistorie og Boiesens Antiquiteter læste og repeterede, ligesom ogsaa Sprogslæren er repeteret leilighedsvis efter Langes Grammatik. Madvig's Ordforningelære er formemmelig blevet benyttet af den yngre Afdeling.

Hebraiff.

VII Cl.: 1ste Afdeling: Genesis, 15 Psalmer. 2den Afdeling: 10 Capitler af Genesis. Lindbergs Grammatik.

Religion.

I Cl.: Luthers lille Catechismus. Herslebs mindre Bibelhistorie. Nogle Psalmer. — II Cl.: Valles Lærebog, de 4 første Capitler. Herslebs større Bibelhistorie til 6te Periode. Nogle Psalmer. — III Cl.: Valles Lærebog fra 5te Capitel til Enden. Samme Bibelhistorie fra Begyndelsen til 5te Periode. — IV Cl.: Hele Valles Lærebog. Samme Bibelhistorie: de 3 første Perioder af det nye Testamente. — V Cl.: Første Capitel af Fogtmanns Lærebog. Samme Bibelhistorie fra 3die Periode i Jesu Liv indtil Anhang (Pag. 187—275). — VI Cl.: Samme Lærebog fra Pligterne i Henseende til Legemet til 3die Capitel. Hele Herslebs Bibelhistorie. — VII Cl.: Kalkars Kirkehistorie. Johannis og Marci Evangelier. Fogtmanns Lærebog fra Pligterne imod Næsten (§ 85) indtil Regens Slutning. De Ældre have repeteret hele Bogen.

Historie.

I Cl.: Den oldnordiske Gudelære, og Danmarks og Norges Historie fra de ældste Tider indtil 1660, efter Meislers Danmarks Historie og mundtligt Foredrag. — II Cl.: Verdenhistorien, efter Rosfods frag-

mentariske Lærebog, fra Begyndelsen af Roms Historie indtil 1815. — III Cl.: Hele den gamle Historie efter Bohrs Lærebog. — IV Cl.: Den gamle Historie og de første Aarhundreder af Middelalderen efter Bohrs Lærebøger. — V Cl.: Hele Middelalderens Historie efter Bohr. Danmarks Historie indtil Valdemar Seiers Død efter Allens Lærebog. — VI Cl.: Den nyere Historie indtil den franske Revolution efter Bohr. — VII Cl.: Den samlede Klasse har repeteret den gamle Historie efter Koføds Udtog og Middelalderens efter Bohr og læst den nyere Historie indtil Revolutionen efter Bohr. Deuden har ældste Afdeling repeteret Danmarks Historie efter Allen og Resten af den nyere Historie efter Bohr.

Geographie.

I Cl.: Almindelig Oversigt over Jordklodens forskjellige Dele især i fysisk Henseende, efter Sydows Kort, men uden Afbenyttelse af nogen Lærebog. Deuden Danmarks fysiske og politiske Geographie med større Vidtløftighed. — II Cl.: Europas Geographie indtil Frankrig efter Belschow. — III Cl.: Hele Europas Geographie efter samme Lærebog. — IV Cl.: De fire andre Verdensdele og en kort Oversigt over den mathematiske Geographie efter samme Lærebog. — V Cl.: Europa efter samme Lærebog, hvortil er føiet nogle Tillæg. — VI Cl.: Europa efter Jagerslevs større Lærebog og de andre Verdensdele tiligemed den mathematiske Geographie efter Belschow; den gamle Geographie efter Königsfeldt.

Arithmetik.

I—II Cl.: Practisk Regning. — III Cl.: Buchs Elementer af Mathematikken Art. 1—84, 97—112 med Forbigaaelse af Art. 6, 10—12, 15—18, 24—27, 35—38, 66—69, 77—80, 108. Practisk Dvælse i Regning med Decimalbrøf. — IV Cl.: Samme Bog Art. 1—118. Practisk Dvælse i Regning med Tilnærmelsesværdier. — V Cl.: Hele Bogen. Practisk Dvælse i Roduddragning og Opløsning af Ligninger. — VI Cl.: Om modsatte Størrelser og Logarithmer. Dvælse i Bogstavregning, Brugen af Logarithmer og Opløsning af Ligninger af første og anden Grad. — VII Cl.: Kiædebrøf og elementær Functionslære tildels efter Steens rene Mathematik; og om afvigende Størrelser. Dvælse i Brugen af Logarithmetavler og Sinustavler

Geometrie.

I—II—III Cl.: Dybelse i geometrisk Tegning. — IV Cl.: Oppermanns Plangeometrie Art. 1—248. — V Cl.: Samme Bog Art. 232—248, 257—328 samt derhen hørende Opgaver. — VI Cl.: Samme Bog Art. 339—378, 413—449, 469—480, 486—506 og Opgaver. — VII Cl. B: Ramus's Trigonometrie Cap. I og II med adskillige Forbigaaelser; Sammes Stereometrie Art. 1—49. — VII Cl. A: Ramus's Stereometrie Art. 1—82, 86—88, 91—95; desuden Dlussens Astro-
nomie. To skriftlige Opgaver om Ugen.

Naturlære.

VII Cl.: Petersens Naturlærens kemiske Deel; desuden VII Cl. B Orsted's Naturlærens mekaniske Deel § 1—206 samt enkelte Udfnit af Bevægelseslæren; VII Cl. A hele Bogen.

Naturhistorie.

I Cl.: Pattedyrene, Fuglene, Krybdyr og Fiske efter Prosch's mindre Lærebog. — II Cl.: Indledning og Pattedyrene efter den større Lærebog af Prosch. — III Cl.: Pattedyrene og Fuglene efter Prosch. — IV Cl.: Krybdyrene og Fiskene efter Prosch, den beskrivende Deel af Botanikken efter Petit. — V Cl.: Leddyrene, Bløddyrene og Straaledyrene efter Prosch. — VI Cl.: Almindelig Repetition af hele Naturhistorien.

Skolekassens Indtægter og Udgifter i Finantsaaret 18 $\frac{2}{3}$.

A. Sovedregnskab.

	I n d t æ g t.	
Følge Decision	44	61 β .
B. holdning	1,185	" 63 "
Renter	455	" 22 "
Verdbogs-Indtægter og fra Amtstuerne	2,176	" 13 "
Skolecontingenter	1,465	" = "
Af Hospitalet	208	" = "
Tilskud fra alm. Skolefond	6,017	" 41 "
Restancer fra Amtstuerne	1,240	" 27 "
	12,742	61 β 35 β .

Udgift.		
Tønminger og Pensioner	8,175	<i>R²</i> 83 <i>β</i> .
Biblioteket og videnskab. Apparater	554	" 80 "
Bygning og Inventar	545	" 74 "
Brændsels- og Belysningsforbrødenh.	228	" 24 "
Skatter og Afgifter	163	" 91 "
Regnskabsføringen	151	" 77 "
Forstkiellige og ekstraordinaire Udgifter	245	" 95 "
Restancer fra Amtstuerne.	1,932	" 13 "
	11,998	<i>R²</i> 57 <i>β</i> .

B. Stipendieregnskab.

Indtægt	859	<i>R²</i> 27 <i>g</i> .
Restancer fra Amtstuen	860	" 65 "
	1,719	<i>R²</i> 92 <i>β</i> .
Udgift	172	<i>R²</i> 39 <i>β</i> .
Udsat paa Rente	149	" 11 "
Restancer fra Amtstuen	1,398	" 42 "
	1,719	<i>R²</i> 92 <i>β</i> .

Den fuldstændige Afgangsexamen afholdes iaar for første Gang her ved Skolen i følgende Orden:

Mandagen den 4de Juli Kl. 9	VII Cl. Historie.
"	VI Cl. Naturhistorie.
2	VII Cl. Latin.
"	VII Cl. Naturlære.
Tirsdagen den 5te Juli Kl. 9	VII Cl. Religion.
2	VII Cl. Arithmetik og Geometrie.
"	VI Cl. Fransk.
Onsdagen den 6te Juli Kl. 9	VII Cl. Græsk.
"	VI Cl. Tydsk.
2	VII Cl. Hebraisk.
"	VI Cl. Geographie.

I Forbindelse med denne Examen afholdes den offentlige Sangprøve Tirsdagen den 5te Eftermiddag Kl. 6.

Bed den forestaaende offentlige Hovedexamen begynder den mundtlige Prøve i Forbindelse med den skriftlige Mandagen den 11te Juli og fortsættes til Onsdagen den 20de incl. om Formiddagen fra Kl. 9—12 og om Eftermiddagen fra Kl. 2½—5½ i følgende Orden:

	Formiddag.	Eftermiddag.
Mandag....	VII og VI Cl. Historie.	VI og V Cl. Dansk Stil.
	VI Cl. Geographie.	IV og III Cl. Latinisk Stil.
	V Cl. Tydsk Stil.	I Cl. Tydsk.
	IV, III, II og I Cl. Dansk Stil.	

	Formiddag.	Eftermiddag.
Tirsdag....	VI og V Cl. Latinsk Stil. IV Cl. Historie og Geographie. III Cl. Fransk. II Cl. Tydsk.	VI, V og IV Cl. Skriftlig Mathematik. III Cl. Mathematik.
Onsdag....	VI og V Cl. Latinsk Versjon. IV Cl. Religion. III Cl. Historie og Geographie.	VII Cl. Naturlære. VI og V Cl. Naturhistorie. I Cl. Historie og Geographie.
Torsdag...	VI og III Cl. Tydsk. V Cl. Historie og Geographie. IV Cl. Naturhistorie.	VI Cl. Mathematik. V Cl. Tydsk. II Cl. Religion.
Frederdag..	VII og V Cl. Latin. VII Cl. Græsk. IV Cl. Tydsk. II og I Cl. Regning.	II Cl. Historie og Geographie. I Cl. Naturhistorie.
Mandag...	VII Cl. Religion og Hebraisk. VI og IV Cl. Latin. V Cl. Religion. II Cl. Naturhistorie.	VI Cl. Græsk. III Cl. Naturhistorie.
Tirsdag....	VI og IV Cl. Fransk. III Cl. Religion.	V og II Cl. Fransk. IV Cl. Mathematik. I Cl. Religion.
Onsdag....	VII og V Cl. Mathematik. VI Cl. Religion. V og IV Cl. Græsk.	III Cl. Latin. II og I Cl. Dansk.

Onsdagen den 20de, Eftermiddag Kl. 5 Prøve i Gymnastik og Svømming.

Torsdagen den 21de Juli afholdes Censuren over Hovedexamen og samme Dag Kl. 12 prøves de nyanmeldte Disciple.

Frederagen den 22de Juli, Formiddag Kl. 11, foretages Translocationen og bekiendtgjøres Afgangsexamens Udfald. Det nye Skoleaar begynder Tirsdagen den 23de August.

Disciplenes Forældre og Børgere samt andre Skolens og Videnskabernes Belyndere indbydes herved ærbødigst til at bære disse offentlige Prøver med deres Nærvarrelse.

Nykjøbing Cathedralsskole, den 20de Juni 1853.

E. P. Rosendahl.